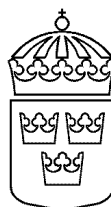

Riksdagens protokoll

1994/95:27

Tisdagen den 22 november

Protokoll
1994/95:27

Kl. 14.00 – 16.16
18.00 – 18.57

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 november.

2 § Meddelande om partiledarnas redovisning om EU

Förste vice talmannen meddelade att arbetsplenum onsdagen den 23 november kl. 9.00 skulle inledas med att partiledarna redovisade partiernas ståndpunkter efter folkomröstningen. Därefter skulle ärendebehandling följa.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att tidigare aviserat plenum torsdagen den 24 november för interpellationssvar inställts. Inget kammar-sammanträde skulle äga rum denna dag.

4 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellationerna 1994/95:15 och 16

Till Sveriges riksdag

Beträffande interpellationerna 1994/95:15 och 16 av Lennart Brunander om den svenska jordbrukspolitiken och EU samt jordbruket och medlemsavgiften till EU får jag meddela att jag inte kan besvara dessa inom föreskrivna fyra veckor. Skälet härtill är att en debattdag som passar både interpellanten och mig inte stått att finna under denna tidsperiod.

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Jag kommer att besvara interpellationerna den 25 november 1994.
Stockholm den 16 november 1994
Margareta Winberg

5 § Svar på fråga 1994/95:70 om informationen om ett EU-medlemskaps ekonomiska konsekvenser

Anf. 1 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Johan Lönnroth har frågat utrikesministern om regeringen avser att ta några initiativ för att allmänheten skall få en mer allsidig och neutral information om EU-medlemskapets ekonomiska effekter än den som redovisades i en informationsbroschyr som sändes ut till hushållen inför folkomröstningen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

I EU-debatten är snart sagt varje fråga omstridd. Johan Lönnroth tar upp en formulering i hushållsinformationen och hänvisar till den kritik som riktats mot den samhällsekonomiska EG-konsekvensutredningen.

Det är sant att konsekvensutredningen utsatts för kritik, bl.a. i den artikel i Ekonomisk debatt som Lönnroth nämner. Den bild av utredningen som kritikerna tecknat, och som Lönnroth vidarebefordrar, förefaller emellertid delvis vara tillrättalagd i polemiskt syfte. I själva verket är utredningen full av just den sorts reservationer Lönnroth talar om, dvs. att osäkerheterna är stora och att kvantifieringar skall hanteras med stor varsamhet.

Utredningens viktiga insats var inte dess räkneövningar för att demonstrera storleksordningar utan de frågetecken den satte för bl.a. EES-avtalets stabilitet och Sveriges inflytande över den lagstiftning som avtalet omfattar, i det fall Sverige skulle valt att stå utanför EU. Även de ekonomer som är kritiska till kvantifieringar verkade vara överens med utredningen om att dessa aspekter borde beaktas när man analyserar medlemskapets för- och nackdelar.

Det är troligt att dessa och andra aspekter på EU-medlemskapet innebär att såväl ett ja som ett nej skulle påverkat investeringar, räntor, tillväxt och sysselsättning.

Exakt hur stora dessa effekter kommer att bli är det omöjligt att säga ens i efterhand. Det gjordes inte heller i den hushållsbroschyr som Johan Lönnroth ifrågasätter. I den uppmanades väljarna att väga olika effekter mot varandra. Det tycker jag var en klok uppmaning, desto klokare eftersom det i broschyren inte togs ställning i debatten om dessa effekter.

Anf. 2 JOHAN LÖNNROTH (v):

Herr talman! Jag får väl tacka så mycket för svaret, även om det kommer något sent. Om svaret hade kommit på det sätt som det var tänkt, dvs. före folkomröstningen hade kanske finansministern och jag kunnat ha en ganska spännande debatt. Men nu känns det som att festen är över.

Nu får vi väl i stället ägna oss åt att städa upp efter festen och se till att så mycket som möjligt av de positiva effekter som ni ja-sägare talade om före folkomröstningen trots allt blir en realitet, åtminstone vad gäller en liten del av dem.

Med det tänkte jag för min del avsluta denna debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1994/95:101 om Tipstjänst och idrottens organisationer m.fl.

Anf. 3 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att ge idrotten och övriga ideella organisationer rätten till framtida överskottsökningar från AB Tipstjänst.

Bo Lundgren nämner som bakgrund till frågan att riksdagen i våras beslutade om en överföring av Tipstjänst till idrottsrörelsen m.fl. ideella organisationer, utan negativa statsfinansiella konsekvenser. Genom en koncessionsavgift skulle statens inkomster säkras och endast framtida överskottsökningar tillfalla de nya ägarna. Bo Lundgren anser vidare att mitt uttalande om att förhandlingarna kan komma att avbrytas strider mot riksdagens beslut.

Riksdagens beslut innebar ett bemyndigande, inte ett åläggande, att sälja statens aktier i Tipstjänst. En eventuell försäljning förutsätter dessutom att regeringen kommer tillbaka till riksdagen och redovisar innehållet i ett överlåtelseavtal samt föreslår en ny lagstiftning om koncessionsavgift för Tipstjänst.

Mitt uttalande som Bo Lundgren hänvisar till gick ut på att jag inte ser någon anledning att fullfölja förhandlingarna om en försäljning på grund av det statsfinansiella läge som vi befinner oss i. Jag står fast vid detta och avser att inom kort i regeringen ta upp frågan om ett återkallande av förhandlingsuppdraget, vilket inte strider mot riksdagens beslut. Det vore orimligt att skänka bort framtida vinster från Tipstjänst till idrotten i en tid när regeringen föreslagit och aviserat besparingar och skattehöjningar som drabbar alla medborgare, detta i syfte att komma till rätta med budgetsunderskottet.

Bo Lundgren menar att en försäljning kan ske utan negativa statsfinansiella konsekvenser för staten. Jag menar att en uppgörelse som innebär att framtida förväntade inkomstökningar överförs innebär just negativa statsfinansiella konsekvenser, detta i synnerhet som förväntningarna om högre inkomster inte skulle komma till uttryck i en eventuell köpeskillning, och staten står för risken om Tipstjänst skulle utvecklas negativt, vilket var tanken med Bo Lundgrens uppläggning.

Jag vill passa på att nämna att det inom regeringskansliet nu görs en översyn av spelmarknadens struktur och funktionssätt. Redan senare i denna vecka träffar vi de statligt ägda och styrda spelbolagen för överläggningar i strategiska frågor. Vi kommer i dessa diskussioner också

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

att ta upp frågor som rör förhållandet mellan statliga spelbolag och folkrörelsernas finansiering.

Anf. 4 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Låt mig först rätta Göran Persson. Det är inte fråga om att skänka bort framtida vinster till idrotten, utan det är fråga om att framtida vinstökningar skall tillfalla såväl idrotten som övriga ideella organisationer, exempelvis Röda korset och IOGT.

Jag har i och för sig förståelse för Göran Perssons uppfattning att spel och dobbel skall kunna bära en större andel än i dag av kostnader som kan bidra till sanering av statsfinanserna. Men Göran Persson tänker sig uppenbarligen att den andel som tillkommer de ideella organisationerna på spelmarknaden, en andel som minskat genom de statliga spelbolagen under de senaste åren, skall fortsätta att minska. Staten skall ta större del av spelmarknaden, och det blir sämre förutsättningar i bekymmersamma tider för Röda korset, Rädda barnen och idrottsföreningar runt om i landet att finansiera sina verksamheter. Det är Göran Perssons ambition. Det framgår helt klart; det är uppenbart.

Göran Persson är t.o.m. beredd att i ett statligt spelbolag som Tipstjänst utveckla spelmöjligheterna med det tipsbingo som jag för egen del menar att man inte kunde driva i Tipstjänst förrän det föreligger ett ägande från folkrörelsernas sida. Mitt upplägg var att framtida vinstökningar skulle underlätta i ett läge där annan finansiering var svår för de ideella organisationerna, dessutom, med ansvaret för bolaget Tipstjänst, skulle de fått en chans att driva sin verksamhet och utveckla nya spel. Under de senaste dagarna har vi sett hur detta med tipsbingo skapar irritation och debatt samt hur det försämrar förutsättningarna för de bolag som Göran Persson faktiskt är ansvarig för i regeringen.

Jag frågar återigen: Anser finansministern att det är rimligt att de ideella organisationerna skall ha mindre andel av framtida spelmarknader?

Anf. 5 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har gjort klart att min ambition utgår från det statsfinansiella läget. Bo Lundgren var, som ansvarigt statsråd, ansvarig för slarv och inte minst ett hanterande av skatteuttaget som gjorde att vi faktiskt drevs mot en statsfinansiell kris. Att han i det läget passade på att lova ut Tipstjänst till idrottsrörelsen och eventuellt också andra folkrörelser var bara stilenligt.

Att i detta läge, när vi tvingas spara och göra omfattande nedskärningar, ge bort statlig egendom är utmanande. Vi sade det redan i oppositionsställning, och vi håller fast vid det också i regeringsställning. Däremot är vi villiga att diskutera med folkrörelserna om hur deras framtida finansiering skall se ut. Den diskussionen kan föras utan att man ger bort statlig egendom.

Anf. 6 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Göran Persson fortsätter med sitt märkliga resonemang om skattepolitiken. Det kan vi lämna till andra debatter här i kammaren. Låt oss ta den diskussion frågan gäller, nämligen ideella organisationers möjlighet till finansiering. Hur skall man, i ett läge när kommunerna tvingas dra ner och idrottsminister Ulvskog, om vi förstår henne rätt, tänker dra ner, kunna hitta traditionella möjligheter till finansiering för de ideella organisationerna? En traditionell möjlighet är just spelmarknaden, där vi har förbättrat villkoren i vissa avseenden under den förra regeringens tid och där detta skulle vara en möjlighet. Även om man skall ta mer från spelmarknaden totalt sett, kan man välja andra sätt än att dra in möjligheterna för exempelvis Röda korset att finansiera sin samhällsnyttiga verksamhet genom egna insatser med lotteriförsäljning m.m.

Återigen, Göran Persson: Vore det inte rimligt att försöka ta några hänsyn? Ni tar ju en hel del andra hänsyn när det gäller diskussionerna om statsbudgeten.

Anf. 7 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Bo Lundgren och jag har i grunden helt skilda synsätt i denna fråga. Det är väl det som representeras av den tidigare moderatledda regeringens ambitioner att göra sig av med statlig egendom. Här gör man det under täckmanteln att det skulle komma folkrörelserna till del.

Jag har sagt och säger även nu att folkrörelserna säkert mår bäst av att man i fortsättningen kan ha en dialog med staten om den framtida finansieringen. Staten har ett intresse av att vara med och påverka spelmarknadens utveckling. Därvidlag utgör AB Tiptjänst en viktig del av statens tillgångar. Den tänker vi inte ge bort, hur Bo Lundgren än försöker dölja den moderata privatiseringen genom att tala om Röda korset. Det är inte det det handlar om.

Anf. 8 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! De privatiseringar som genomfördes av oss och som jag förutsätter också skulle genomföras av Göran Persson, såsom Nordbanken, har helt andra syften. Den dialog Göran Persson säger sig vilja föra, för han inte med dem han förhandlade med. Utan att över huvud taget diskutera går han ut med uttalanden i pressen. Vanlig hyfs borde vara att man tar upp sådana diskussioner med förhandlingsparten, om man skall avbryta förhandlingen om exempelvis AB Tiptjänst.

Frågan rör skilda synsätt – det är alldeles rätt. Är det rimligt att ideella organisationer får möjlighet att själva finansiera sin verksamhet, eller skall staten knappa in ytterligare på den begränsade spelmarknad som finns? Det är uppenbarligen så att Göran Persson tänker låta staten, när det gäller spel och dobbel, dra in från ideella organisationer i stället för att vidta andra åtgärder. Han tänker försäkra möjligheterna för lokala idrottsföreningar, låta Tiptjänst driva tipsbingo och ta ännu större andel. Det är Göran Perssons ambition. Sedan skall man vara beroende av stat och kommun, som inte har råd att ge några bidrag.

Prot. 1994/95:27

22 november

Svar på frågor

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Anf. 9 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det där är den moderata niddbild som Lundgren älskar att predika. Jag tänker se till att folkrörelserna, som är mitt regeringsparti närstående – idrottsrörelsen, de stora folkrörelserna med ideell bakgrund – också i fortsättningen har vettiga arbetsförhållanden. Men för att klara den saken behöver man inte skänka bort AB Tipstjänst, som Bo Lundgren hade planerat att göra.

Jag delar inte uppfattningen att det skall anses vara dålig hyfs att gå ut och tala om denna självklara politiska ståndpunkt. När Bo Lundgren lade fram sin proposition gjorde vi mycket klart att vi var motståndare, och vi yrkade avslag på förslaget. Vår position var känd sedan länge.

Anf. 10 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! För mig är det en självklarhet att man diskuterar med den man förhandlar med först, om man skall avbryta förhandlingen, och sedan går ut i medierna. Vi kan ha olika värderingar i detta avseende, och det har vi också i andra.

Göran Persson säger att idrottsrörelsen är hans parti närstående. Att tro att man genom korporativism skall bygga upp ett Sverige som är beroende av socialdemokratin trodde jag var förlegat, men inte för Göran Persson. Idrottsrörelsen är och förblir oberoende och skall så vara. Det var ett av skälen till att vi avskaffade regeringsrepresentanterna. Det skall också gälla andra ideella organisationer. Men det Göran Persson nu säger i frågesvaret är att i stället för att öppna en möjlighet för de ideella organisationerna till egenfinansiering skall man dra in till staten av det som var deras traditionella finansieringsmöjlighet. När man har gjort det skall de på nåder kunna få bidrag, i denna statsfinansiella situation. Det är verkligen att göra dem, liksom många medborgare, utlämnade till Göran Perssons felaktiga ekonomiska politik.

Anf. 11 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Låt mig avslutningsvis säga att detta är Bo Lundgrens tolkning, och den instämmer jag inte i. Vi klarar att ha en dialog med folkrörelserna och ge dem vettiga arbetsförhållanden utan att ge bort AB Tipstjänst. Dessutom har socialdemokratin en så djup förankring i Sveriges folkrörelser – i idrottsrörelsen, i de kyrkliga organisationerna, i nykterhetsrörelsen och i såväl det politiska som det fackliga arbetet. Vi om några känner dessa organisationers arbetsvillkor. Vi kommer att följa dem mycket noga. Men att använda idrottsrörelsen som slagträ, som Bo Lundgren försökte göra, för att privatisera en del av statens egendom, det vände vi oss emot. Det är detta förslag som nu rättmätigen dras tillbaka.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1994/95:110 om skatt på reklamfinansierade TV-kanaler

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 12 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Inger Lundberg har frågat mig om jag kommer att ta initiativ till någon form av skatt på reklamfinansierade TV-kanaler.

Reklamskatteutredningen föreslog i sitt betänkande Reklamskatt SOU 1988:17 bl.a. att reklambeskattning i princip skulle ske även av nya och förändrade medier som inte omfattas av nuvarande regler i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, t.ex. reklam i radio och TV. Förslaget beträffande reklam i TV innebar att sådan reklam skulle beskattas om utrymme upplåtits för reklam mot vederlag. Utländska TV-sändningar med reklam riktad mot Sverige föreslogs i huvudsak bli beskattade till den del vederlaget svarade mot den svenska publikandelen. Skatteplikt skulle dock inte föreligga om den reklamsändande kanalen huvudsakligen var avsedd att tas emot i andra länder än Sverige.

De remissinstanser som yttrade sig över förslaget om beskattning av TV-reklam var kritiska till förslaget och ifrågasatte möjligheten av att i praktiken genomföra en sådan beskattning. Utredningens förslag har ännu inte lett till att några ändringar föreslagits beträffande reklambeskattningen.

Den nya regeringen har ännu inte påbörjat beredningen av frågan om en breddning av reklamskatten. Utgångspunkten för en sådan beredning bör vara att beskattningen skall vara så likformig och konkurrensneutral som möjligt. Utformningen av ett praktiskt tillämpbart beskattningssystem innehåller ett antal frågeställningar av både principiell och teknisk natur som behöver studeras ytterligare.

Anf. 13 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Vi har på senare år haft en stor förändring av medieutbudet. Det har varit en förändring på gott och ont, som har gett mycket spännande men som också innehåller sådant som är oerhört allvarligt. Till det bidrar bl.a. det ökade utbudet av våld, som faktiskt påverkar. Den som påstår att det inte påverkar barn och vuxna, den talar inte sant. Den som satsar på reklam i TV är också medveten om att våldet påverkar och är allvarligt för samhällsutvecklingen.

Jag är väl medveten om att vi inte löser den typen av problem med skattepolitik. Men det är utomordentligt stötande att vi har en särskild gräddfil för reklam i radio och TV, att annan reklam beskattas men inte den.

Vi har ett behov av ökade statsintäkter. Det har inte minst finansministern uttryckt. Den borgerliga regeringen var utomordentligt ointresserad av att göra några förändringar på detta område. Det sades t.o.m. från den borgerliga majoriteten i skatteutskottet att om det var problem med konkurrensneutraliteten, kunde man ta bort reklamskatten helt och hållet.

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Så resonerar bara den som inte tar ansvar för statsfinanserna och inte heller söker hitta ett skattesystem som är så rättvist som möjligt och går in på de punkter där man utan skada för samhällsekonomin kan beskatta.

Jag är positiv till finansministerns syn på reklamskatten. Jag vill bara komplettera med en fråga: Är finansministern beredd att ta ett initiativ till en breddning av reklamskatten i syfte att naturligtvis belysa de svårigheter som finns men också de facto sätta skatten i sjön?

Anf. 14 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag kan börja med att instämma med Inger Lundberg över hennes beskrivning av det vi av och till bevittnar i våra TV-kanaler. Det finns all anledning för oss, både som förälder och som vuxen, att reagera. Därvidlag känner vi samma indignation.

Man löser det här dock inte med beskattning, men det innebär inte att beskattningen inte kan vara ett inslag i något slags program mot den här typen av företeelser. Det skall man inte utesluta.

Jag är av den uppfattningen att vi här har tekniska problem – det råder inget tvivel om det. Vi kan också ha en del juridiska bekymmer som vi inte skall blunda för. Men att bara lägga sig platt och acceptera att problemen är stora och sedan inte göra någonting ligger inte riktigt för mig, utan jag är beredd att pröva den här frågan. Vilken form själva prövningen skall få, om det skall göras på ren tjänstemannabasis inom Finansdepartementet eller på annat sätt, törs jag inte ha någon uppfattning om i dag. Men innan vi släpper frågan skall Inger Lundberg veta att det inte går att komma fram den vägen. Det är min uppfattning.

Anf. 15 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Formen bryr jag mig inte ett dugg om, däremot om resultatet. Jag hoppas att de utfästelser som finansministern gjort här får till resultat att det kommer en proposition där man föreslår en beskattning i någon form av reklam i TV och radio.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1994/95:155 om yrkesfiskarnas avdrag för ökade levnadsomkostnader

Anf. 16 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Per Lager har frågat mig om de svenska yrkesfiskarna kan hoppas på ett särskilt yrkesfiskeavdrag. Enligt Lager kan svenska fiskare aldrig prismässigt konkurrera på lika villkor, eftersom yrkesfiskare i Norge och Danmark ges möjlighet att yrka betydligt större avdrag vid bortovaro från hemorten.

Yrkesfiskare har rätt till ett schablonavdrag för ökade levnadsomkostnader vid resa som varit förenad med övernattning. Beloppet är 90 kr per dag år 1994. Det har, såvitt jag känner till, inte hävdats att avdraget skulle vara otillräckligt för att täcka de faktiska ökade lev-

nadsomkostnaderna. Syftet med ett särskilt yrkesfiskeavdrag verkar i stället vara att ge ett stöd till fiskerinäringen så att den får likvärdiga konkurrensmöjligheter med Danmark och Norge. Ett sådant avdrag skulle således utgöra en statlig subvention till en näringsgren, om än via skattesystemet.

Både av statsfinansiella skäl och med hänsyn till att det strider mot skattereformens principer att lägga in skatteutgifter av detta slag i skattesystemet ställer jag mig mycket tveksam till ett särskilt yrkesfiskeavdrag. Jag är därför inte beredd att förorda att ett sådant avdrag införs.

Anf. 17 PER LAGER (mp):

Herr talman! Herr finansminister! Jag tackar för svaret.

Yrkesfiskarkåren lever under väldigt hårda villkor. Konkurrensen med grannländerna Norge och Danmark hårdnar allteftersom. Svenska västkustfisket har nu betydliga svårigheter att klara sig, inte på grund av kvoterna eller beståndet i havet utan i första hand på grund av pris-sättningen. Norska och danska fiskare har betydligt bättre möjligheter att yrka avdrag vid bortovaro från hemorten. Det danska avdraget, som också godkänts av EG/EU, är på 190 danska kronor per dag upp till 220 dagar, maximerat till 41 800 kr per år. En norsk fiskare har vid ett snabbt överslag en ännu bättre situation i svenska pengar räknat, upp till 60 000 kr mer att leva på per år. Detta skapar en osund konkurrens-situation, herr finansminister. De svenska räkfiskarna kan t.ex. inte leva på fångster som betalas med 41–44 kr per kilo. Dumpade priser hänger nämligen helt ihop med möjligheterna att yrka avdrag.

Den förra regeringen ville att förutsättningarna för att införa ett sär-skilt yrkesfiskeavdrag skulle undersökas enligt proposition 1993/94:158, just för att ge det svenska yrkesfisket jämbördiga konkur-rensvillkor med andra länders fiskare. Vore det inte rimligt, herr fi-nansminister, att en svensk yrkesfiskare har samma standard som en svensk industriarbetare och har möjligheter att yrka avdrag på 180 kr per dag, motsvarande heldagstraktamente, i stället för de futtiga 90 kr som gäller i dag? Det skulle bli en skillnad som på natt och dag.

Anf. 18 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag kan hålla med Per Lager om att det skulle bli en skillnad. Frågan är om den skillnaden i försörjningsmöjligheter skall skapas via avdrag i skattesystemet eller om man skall försöka att välja vägen att i stället i internationella fora, inte minst unionen som vi nu har tillgång till, ta upp en diskussion med danskarna – förhoppningsvis så småningom också med norrmännen – om det här är ett vettigt sätt att subventionera en näringsgren.

Vi har också att iakta att vi i Sverige har andra yrkesgrupper som också yrkar avdrag för fördyrade levnadsomkostnader. Om det för fiskarnas del kan sägas att de har svårt att visa att deras omkostnader uppgår till mer än 90 kr per dygn har ingen hävdad. Men att använda det instrumentet för att därigenom komma till rätta med något slags konkurrensneutralitet med länder som har en annan syn än vi på detta är ett mycket tvivelaktigt sätt att utnyttja skattesystemet.

Prot. 1994/95:27
22 november

**Fel! Okänt
växelargument.**

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag vill inte gå den vägen. Det är en farlig väg och öppnar för även andra grupper att driva motsvarande krav. Vi har problem med våra statsfinanser och inkomster. Då är det bättre och vettigare att, som jag sade förut, ta upp en diskussion i EU om den danska metoden verkligen är vettig och rimlig, och se framför sig ett Norge som medlem som förhoppningsvis också kan komma att omfattas av samma diskussion. Det blir min hållning.

Anf. 19 PER LAGER (mp):Herr talman! Jag får tacka för det. Jag tror ändå att finansministern vill ha med sig detta i det framtida arbetet. Jag kan dock se att vi har en oerhört svår situation framför oss i och med att danskarna har fått avdraget godkänt av EU. I dag innebär det en oerhörd konkurrens, en osund sådan, för de svenska fiskarna och gör deras verksamhet betydligt svårare.

Jag kommer ifrån Bohuskusten och har dagliga kontakter med fiskarna där och ser deras oerhörda bekymmer, hur de med all kraft i världen och allt arbete som det över huvud taget går att frambringa försöker klara det här. Det gör de inte, som det ser ut i dag, på grund av den osunda konkurrensen.

Jag hade hoppats att den nya regeringen, efter det att den föregående regeringen lade fram ett förslag om detta och också en utredning föreslog en höjning av avdraget, skulle fortsätta arbetet med detta, eftersom det är en så pass allvarlig fråga och gäller en så liten men viktig yrkeskår för oss.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1994/95:156 om avbyttjänsten

Anf. 20 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Chatrine Pålsson har frågat mig vilka konsekvenser jag har räknat med om stödet till avbryttjänsten avvecklas.

Avbyttjänsten har till syfte att göra det möjligt för i huvudsak animalieproducenter att få ersättare vid semester och sjukdom. Kostnaden för tjänsten subventioneras av staten med 45 %. För närvarande finns det endast ett företag som erbjuder dessa subventionerade tjänster.

I det mycket svåra ekonomiska läge som Sverige befinner sig i är det inte möjligt att upprätthålla alla de stödformer som vi har blivit vana vid. Många statliga stöd och bidrag måste omprövas. Stödet till avbyttjänsten är ett exempel på en sådan stödform.

Jag förutsätter dock att jordbruksnäringen själv kommer att ta ansvar för att avbyttjänsten kan fortsätta. För närvarande pågår det diskussioner med berörda parter i denna fråga.

Den föreslagna besparingen kommer troligtvis att leda till ökade kostnader för jordbrukarna. Samtidigt kommer fler företag att få möjligheter att konkurrera på marknaden och erbjuda avbryttjänster.

Konkurrensen i sig bör kunna leda till minskade kostnader som kan uppväga det uteblivna subventionsbeloppet.

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Anf. 21 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag får väl börja med att i god ordning tacka för svaret, även om jag är konfunderad. Men när jag hör jordbruksministern gå på gång säga "avbrytjänster", kanske min oro för att det verkligen handlar om det besannas.

Så sent som under våren 1994 beslutade riksdagen efter en särskild utredning att ett stöd till avbytarverksamheten skulle ges även framgent. Däremot skulle subventionsgraden kunna sänkas från 60 till 45 %. Om detta var vi alla, inklusive jordbruksministern, i riksdagen eniga. Men Ny demokrati satte sig på tvären.

Det är nu mycket förvånande att kunna notera att bara ett halvt år senare är regeringen beredd att radikalt förändra förutsättningarna för avbytarverksamheten. Verksamheten berör faktiskt i dag 8 000 jordbrukare, bl.a. knappt hälften av landets mjölkproducenter. Ca 1 700 personer är i dag fast anställda som lantbruksavbytare. Således hotas åtskilliga sysselsättningstillfällen om stödet för denna verksamhet rycks undan.

Jag vill fråga jordbruksministern: Är inte detta ett medvetet dråpslag mot speciellt de små jordbrukarna? Tror verkligen jordbruksministern att man skall kunna driva avbytarverksamheten även i framtiden, när man har så ytterst små marginaler redan nu?

Anf. 22 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Att säga att det är fråga om ett medvetet dråpslag tycker jag är att ta väl starka ord i sin mun. I våras beslutade vi inte enbart om att subventionera avbyttjänsterna med 45 %, utan vi lade även över socialförsäkringsskyddet på näringen själv. Med detta beslut följde en ganska stor summa pengar – i efterhand kan man t.o.m. tycka att den var väl stor. Detta visar att vi inte har varit särskilt snåla mot jordbruksnäringen, sett i ett historiskt ljus.

Sedan dess har vi fått en ny regering samt ett budgetunderskott och en statsskuld som vi har ärvt. Dessa har vi ärvt efter den borgerliga regeringen där bl.a. kds ingick. Nu försöker vi att sanera dessa skulder. Då kan ingen grupp dra sig undan ansvaret. Jordbrukarna är en sådan grupp som nu får vara med och betala.

De diskussioner som vi har med näringen förs i ganska konstruktiv anda. Så jag ser ganska positivt på en lösning.

Anf. 23 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Också jag hade hoppats att varken jag som politiker eller bönderna ute i landet skulle känna att det ena dråpslaget efter det andra utdelades. Men nu känner man faktiskt så. Jag tycker att det är sjyst att kunna säga det även i den här debatten.

Jag förstår inte hur en socialdemokratisk regering kan rusta ner på det sociala området för bönderna. Huvudinriktningen är ju att skona den sociala verksamheten i andra sammanhang. Det bör gå att föra

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

samma resonemang kring lantarbetare som kring byggnadsarbetare. När det gäller byggnadsarbetare gör regeringen allt för att få fram fler arbeten. Ett avvecklat stöd till lantbrukets avbytartjänst hotar på sikt 1 700 arbetstillfällen på landsbygden.

Jag vill ställa en konkret fråga till jordbruksministern: Hur kan man lösa problemet med sjukdom och olycksfall? Det finns bl.a. en djurskyddslag som tvingar bonden att ta hand om djuren även om han är sjuk.

Anf. 24 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Nu är det ju inte så att det enbart är bönderna som grupp som "drabbas". Under de senaste åren har grupp efter grupp – arbetslösa, sjuka osv. – drabbats. Trots att den tidigare regeringen gjorde så att dessa grupper drabbades lyckades den ändå med konststycket att få till ett budgetunderskott som för dagen uppgår till 201 miljarder och en statsskuld som uppgår till 1 232 miljarder. Därför har vi lagt fram förslag som drabbar barnfamiljer och pensionärer och som självfallet måste drabba även bönderna. Bönderna måste bära sin del av bördan.

Tala om dråpslag! Vi skall nu bli medlemmar i den europeiska unionen. Det kommer att gynna en grupp alldeles speciellt, nämligen bönderna. Jag tycker nog att i det här sammanhanget är det att ta i litet grand att tycka synd om bönderna.

Anf. 25 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag hade tänkt att vi inte skulle diskutera vem som har ansvar för budgetunderskottet. Men eftersom Margareta Winberg tog upp i frågan i sitt andra inlägg, måste jag säga att den regering som tillträdde 1991 tog sannerligen över ett konkursbo. Vi i den regeringen gjorde allt för att sanera svensk ekonomi. Det har dessutom rått en lågkonjunktur.

Jag vill också uppmana Margareta Winberg och den socialdemokratiska regeringen att de inte skall vara så fixerade vid att bara lägga fram besparingsförslag utan att se på vilka konsekvenserna blir. Min absoluta övertygelse är att om regeringen fullföljer detta förslag, är det ett sällsynt dåligt sätt att spara 200 miljoner på. Jag har fortfarande ett visst hopp om att man skall göra reträtt och tänka sig för innan man lägger fram detta förslag.

Anf. 26 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det är kanske meningslöst att diskutera historien, men jag vill påminna om att vi 1991 hade en offentlig ekonomi i balans. Chatrine Pålsson sade att man gjorde allt för att rädda det som man betecknade som ett konkursbo. Ni lyckades då inte särskilt väl, eftersom statsskulden under dessa år fördubblades. Facit är alltså inte så grant.

Om man nu anser att vi inte skall spara dessa 200 miljoner, kan jag kanske få ställa en motfråga: Vad skall vi då spara på? Skall bönderna inte behöva vara med om några besparingar? Jag kan försäkra Chatrine

Pålsson att detta inte är den första besparingen. Det kommer mera, som man säger på TV.

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 27 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! När det först gäller budgeten vet Margareta Winberg mycket väl att den nytilträdde regeringen åstadkom inget budgetunderskott 1991. Socialdemokraternas misstag – och det säger alla ekonomer – under hela 80-talet är det som lade grunden till den dåliga ekonomiska situation som vi befinner oss i.

Angående besparingar har jag skrivit i min fråga att det naturligtvis måste till sådana, men att man måste spara på rätt sätt. Det finns ett annat förslag som tar upp beredskapslagren, som vi kan diskutera. Där kan vi säkert komma överens om besparingar. Men jag försöker att sätta i fokus att vi skall spara på ett så rätt och bra sätt som möjligt och att vi skall se efter vilka konsekvenserna blir.

Jag har fortfarande inte fått svar på min fråga om vad den bonde skall göra som blir sjuk och ändå enligt lagen måste sköta sina djur.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 28 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det står i det skrivna svaret på frågan att fler företag kommer att få möjlighet att konkurrera på marknaden och erbjuda avbyttjänster. Som jag sade diskuterar vi med näringen hur detta praktiskt skall utformas.

När det gäller beredskapslagren uppgår besparingen till 100 miljoner. Men det är ganska litet sett ur budgetunderskottets och statsskuldens perspektiv. Vi gick faktiskt till val på att lova att statsskuldens utveckling skulle vara stoppad 1998. Då räcker det inte med en besparing om 100 miljoner på beredskapslagren. Man måste ta till mycket kraftigare åtgärder, och det här är en början.

Men Chatrine Pålsson har kanske andra förslag till större besparingar att komma med.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:157 om miljöpolitiken

Anf. 29 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig hur jag avser att uppnå av riksdagen fastlagda miljömål vid minskade satsningar på miljöprogram inom jordbruksområdet.

Jag vill först slå fast att regeringens förslag till miljöprogram, som redovisas i proposition 1994/95:75, innebär miljöåtgärder i svenskt jordbruk av större omfattning än vad som är fallet under innevarande budgetår. Regeringen har i proposition 1994/95:75 lämnat förslag till inriktning med stöd till bevarande av vissa från natur- och kulturmiljösynpunkt särskilt värdefulla odlingslandskap, stöd för att återställa och bevara miljön i miljö känsliga områden samt ett utvidgat stöd till jordbrukare som odlar ekologiska produkter på hela gården.

Prot. 1994/95:27
22 november
Svar på frågor

Vad avser resursbehovet för föreslagna miljöåtgärder kommer regeringen att lämna förslag i samband med 1995 års budgetproposition. Förslaget kommer att innebära en mycket kraftig ökning i förhållande till nuvarande situation, trots det svåra statsfinansiella läge som vi befinner oss i.

Riksdagen har vid flera tillfällen beslutat om viktiga mål för livsmedels- och landsbygdspolitiken, mål som vi socialdemokrater har varit med om att utarbeta. Vi kommer att arbeta för att dessa mål uppnås.

Anf. 30 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret.

Något svar på min fråga, om hur man skall nå viktiga miljömålsättningar i jord- och landsbygdspolitiken genom att minska miljöprogrammen, har jag inte fått. Det är verkligheten, Margareta Winberg. Ni avhänder er programmen för ekonomisk bärkraft och resurshushållande jordbruk. I den här propositionen står det att dessa program skall utgå.

I svaret ges ett löfte att ni skall återkomma med nya miljöpengar i budgeten. Vad är det värt i dag, när ni nu samtidigt avhänder er de här möjligheterna att få en miljöomsättning?

I Dagens Nyheter i lördags kritiserar också en av Socialdemokraternas främsta miljödebattörer jordbruksministerns förslag på miljöområdet. Han heter Stefan Edman och är väl känd. Han har varit vice ordförande i Naturskyddsföreningen. Han tar upp just de mindre gynnade områdena, som nu får det besvärligt med regeringens förslag. Han säger i Dagens Nyheter:

”Det är just bönderna i de här skogsbygderna som är de viktigaste naturvårdarna för att hävda den biologiska mångfalden. De värnar om Sveriges i särklass biologiskt rikaste landskap med massor av örter, insekter, fåglar och kryp ---.”

Är det inte så, Margareta Winberg, att ert förslag kommer att försvåra miljöarbetet högst avsevärt när det gäller landsbygden? Varför avhänder vi oss de positiva delarna i EU:s program? Det handlar ju i högsta grad om det, i programmen för ekonomisk bärkraft och resurshushållning.

Jag har inte fått något svar på min fråga hur man genom att avhända sig dessa miljöprogram skall kunna nå upp till de här målen i jordbruks- och landsbygdspolitiken. Jag önskar fortfarande få ett svar.

Anf. 31 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Dan Ericsson frågar varför vi avhänder oss de positiva delarna i EU:s program. För det första gör vi inte det, även om vi kommer att dra ner på det. För det andra är det tyvärr så med EU:s jordbrukspolitik över huvud taget, att det som vi kanske inte allra helst ville stödja får vi stöd för till hundra procent ur EU:s kassa. Det är arealstöd och djurbidrag, som utgår till vissa delar av landet. Det är intressant ur den biologiska mångfaldens perspektiv. Där får vi medfinansiera. Vi får delfinansiera, med 25 %, 50 % eller 75 % av EU:s programpengar.

I detta läge, som jag nyss beskrev för Chatrine Pålsson, med en statsskuld och ett budgetunderskott är det så att man måste prioritera. Den här regeringen prioriterar då ytterligare stöd till jordbruket, mot kommunernas ekonomi, mot vägar, mot försvar och mot allt vad det är som vi fattar beslut om här i kammaren. Vi håller just nu på med en sådan prioritering, där vi konstaterar att de här delarna av jordbruket får mer pengar än i dag – dock inte lika mycket pengar som den tidigare regeringen tydligen hade i sin kassakista.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 32 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Det är intressant att jordbruksministern nu bekräftar att man har dragit ner ambitionerna. Det är också intressant att hon säger att statsskulden och budgetunderskottet gör att vi nu inte kan satsa. Men det är ju därför som det finns än större anledning att se till att få de här programmen.

Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Danmark och Holland har sett till att få de här programmen, fast de inte har nått så långt som vi. Men här i Sverige, där vi också lägger miljöavgifter på jordbruket och verkligen strävar efter att nå 10 % ekologisk odling till sekelskiftet, skall vi avhända oss det här miljöstödet. Det är för mig fullständigt ofattbart.

Anf. 33 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! När det gäller ekologisk odling är det ett väldigt bra förslag som vi lägger fram, just med tanke på vad jordbruksutskottet har sagt, dvs. att 10 % av den konventionella odlingen skall vara om- lagd till ekologisk odling fram till sekelskiftet. Därför har vi ett särskilt program för att kunna uppnå detta mål, och det kommer att omfatta mer pengar än i dag. Nu utgår 12 miljoner för marknadsföring, rådgivning och information och 8 miljoner i arealstöd. Dessa summor mångdubblas i det förslag som kommer till riksdagen i januari.

Det finns två principiella skillnader mellan den här regeringen och den tidigare. För det första tycker vi annorlunda, t.ex. om det bärkraftiga programmet, som är ett rent inkomststöd. För det andra har vi inte lika mycket pengar. Rättare sagt, vill vi på ett mycket mer allvarligt sätt än den tidigare regeringen se till att få balans i statens finanser.

Anf. 34 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Först måste jag notera att jordbruksministern också vilseleder när det gäller det ekologiska jordbruket och satsningen där. Jag kan återigen hänvisa till Stefan Edman, er egen tunge miljödebattör. Han säger att han är kritisk till regeringens stöd till just ekologisk odling, därför att det förutsätter att man ställer om hela gården till ekologisk odling. I pengar räknat handlar det om en halvering av stödet. Kom då inte och tala om att ni vill satsa pengar här!

Det är litet förvånande, mot bakgrund av att kds och Socialdemokraterna under den förra mandatperioden var rätt överens om att ha den här inriktningen, för att få en ökad satsning just på ekologisk odling.

Sedan säger Margareta Winberg att det här stödet bara är ett rent inkomststöd. Det är också vilseledande. Det handlar om att vi skall

Prot. 1994/95:27
22 november

---

bevara skogs- och mellanbygderna, att de skall ha möjligheter och att det måste bli en satsning på naturvårdsåtgärder där. Man kan alltså inte säga att det är ett rent inkomststöd. Detta är en del, som vi dessutom får från EU för att klara miljöprogrammen. Varför avhänder vi oss detta, Margareta Winberg?

Anf. 35 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det låter som om allt vi får från EU kommer från himlen. Även om en del råkar komma från Bryssel – som kanske inte är himlen – skall vi medfinansiera. Det tycks Dan Ericsson ha glömt. Vi får inte dessa pengar till 100 %. Vi får 50 % och om vi har tur 75 %. Men ofta får vi betala 75 % själva. Vi har inte de pengarna i lika stor utsträckning som den tidigare regeringen hade.

Sammantaget finns det alltså en grupp i det här landet som blir vinnare på ett EU-medlemskap, och det är bönderna, åtminstone på kort sikt. Det finns ingen anledning för oss att satsa så stora summor som den tidigare regeringen ville satsa. Vi har nämligen inte så mycket pengar. Vi behöver pengar både till att sanera statsfinanserna och till att satsa på andra angelägna områden.

Anf. 36 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Dess värre får vi nu den definitiva bekräftelsen på att den här regeringen har dragit ner miljöambitionerna jämfört med den tidigare regeringen. Det sägs rakt ut: Vi har inte så mycket pengar. Nej, man tar de pengarna. Dessutom låter man pengarna frysa inne, trots att de ju kommer från annat håll. Det är häpnadsväckande.

Sedan talar jordbruksministern om bönderna som en grupp och säger att det är deras pengar. Detta handlar om miljöpolitik och om naturvårdsfrågor.

Jag kan återigen citera Stefan Edman i DN-artikeln. När det gäller Nolabidraget, som fortfarande har en hyfsad nivå, säger han:

”Vad ska vi ha Nolabidraget till om bönderna i Sydsveriges skogsbygder redan tvingats lägga ned sina jordbruk därför att de inte kan försörja sig på sina gårdar?”

Det undrar jag också.

Detta är definitivt fel väg, Margareta Winberg. Fundera ett varv till och försök komma tillbaka med ett bättre förslag!

Anf. 37 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Får jag avslutningsvis hävda att vi inte avskaffar pengarna till miljön och jordbruket. Vi avskaffar inte pengarna till LFA-stöd, som gynnar de delar av landet som vi har refererat till. Det är bara det att vi inte har råd att hålla stödet på den nivå som den tidigare regeringen hade, men det kommer att finnas där – till gagn för miljön och till gagn för utvecklingen av landsbygden, i större utsträckning nästa budgetår än innevarande.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1994/95:146 om skärgårdarna

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag vill till att börja med gratulera Pär Nuder till riksdagsledamotskapet för Stockholms län.

Herr talman! Pär Nuder har frågat mig om regeringen avser att beakta skärgårdarnas speciella problem och förutsättningar när Sverige skall presentera sitt förslag till hur EU:s strukturfondsmedel för Sverige skall fördelas.

Svaret på den frågan är ja.

I det arbete som pågår inom regeringskansliet med att ta fram förslag till avgränsning av s.k. 5-b-områden kommer skärgårdarnas speciella förutsättningar att beaktas. Eftersom beredningsarbetet pågår kan jag i dag inte närmare kommentera hur förslaget kommer att utformas eller hur mycket medel från strukturfonderna det kan komma att röra sig om.

Anf. 39 PÄR NUDER (s):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka arbetsmarknadsministern både för frågesvaret och för gratulationen. Jag får kvittera med en gratulation till arbetsmarknadsministrarskapet.

Det är naturligtvis ett väldigt tillfredsställande svar som arbetsmarknadsministern här har avgivit. Det är också ett förpliktigande svar att vi den dag som beredningsarbetet är avslutat får en precisering av hur stödet kommer att fördelas.

Skärgårdsområdena har ju under årens lopp varit styvmoderligt behandlade i regionalpolitiskt hänseende. Det har funnits förslag på riksdagens bord om att inplacera skärgårdsområdena i regionalpolitiska stödområden. De har hittills avvisats.

Jag har naturligtvis förståelse för att regeringen så kort tid efter EU-omröstningen inte har kommit längre i sitt beredningsarbete. Men jag vill icke förty hoppas att beredningsarbetet ganska snart skall vara avslutat, eftersom jag tror att det dels är viktigt att de områden som kommer att få stöd från EU snabbt får besked, dels att de snabbt får ett besked om hur EU-medlemskapet konkret kan förbättra situationen och levnadsvillkoren, inte minst för de människor i de regioner som har röstat nej till ett medlemskap. Jag tror att detta är viktigt för den framtida processens skull.

Sammanfattningsvis måste jag säga att det är ett tillfredsställande svar. Jag ser fram emot den dag då regeringen presenterar en precisering.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag räknar med att vi skall kunna lämna in papperen till EU i december månad och att regeringen skall kunna behandla ärendet i december månad. Just nu pågår samtal i arbetsmarknadsutskottet mellan de olika politiska partierna.

Jag är helt övertygad om att regeringen kommer att lägga fram ett förslag som innebär att skärgården får del av det s.k. 5-b-stödet.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1994/95:149 om ändringar i arbetslöshetsersättningen

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig hur de förändringar som regeringen föreslagit i arbetslöshetsförsäkringen kan ge en besparing på 2,6 miljarder kronor.

Regeringen har föreslagit en nedläggning av de statliga arbetslöshetskassorna och en återgång till de regler som gällde före den 1 juli 1994. Därigenom sker en återgång till ett nolläge, kostnader och besparingar tar ut varandra.

Utöver detta föreslår regeringen i samma proposition två nya besparingar; förändring av beräkning av normalarbetstiden och begränsning av ersättning vid fast deltidsarbete. Dessa båda nya besparingar beräknas tillsammans uppgå till 2,6 miljarder kronor.

Anf. 42 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Det är trevligt att vi får diskutera något annat än ROT-avdrag och liknande som vi har gjort i tidigare debatter.

Min fråga är givetvis föranledd av förslaget om att avskaffa den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen. Det står i bjärt kontrast mot de budskap om just arbetslöshetsförsäkringen som vi fick höra i valrörelsen.

Eftersom jag kommer från Norrköping har jag hittat ett pressklipp från Norrköpings tidningar. "Blomman", nuvarande kollega till Anders Sundström i regeringen, lovade bättre tider med Socialdemokraterna. Nivåer, tidsgränser och ersättningar kommer att återställas om Socialdemokraterna vinner.

Det är bara att konstatera att på ett antal punkter stämmer inte detta överens med det förslag som nu har lagts fram, utan man drar in 2,6 miljarder från människor som är arbetslösa. Hur skall då detta indiska reptrick gå till? Man säger ju att man nu förbättrar för arbetslösa samtidigt som man drar in 2,6 miljarder.

Jag har inte fått något annat svar än en bekräftelse på att regeringen nu med berätt mod ställer tusentals människor utanför försäkringsskydd vid arbetslöshet. Vidare försämrar man försäkringsskyddet för deltidsarbetslösa. Jag kan inte se att detta är ett bra sätt att uppfylla de vallöften som gavs och de utfästelser som gjordes i valrörelsen vid tal ute på gator och torg samt på arbetsplatser.

Anders Sundström, varför genomför ni detta? Inser ni inte att detta kommer att hårt drabba dem som är arbetslösa, några som ni i valrörelsen sagt er vilja försvara?

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! För att börja med det socialdemokratiska valmanifestet, så var det väldigt tydligt på ett antal av de punkter som Dan Ericsson nu tar upp.

För det första sade vi i valmanifestet ingenting om höjning av ersättningsnivåer. Vi talade däremot om att det inte kunde bli fråga om höjning av ersättningsnivåer.

För det andra angav vi i valmanifestet ganska tydligt vilka besparingar som skulle göras. Därutöver sade vi också att vi av det svenska folket ville ha ett öppet mandat att göra ytterligare besparingar om statsbudgeten krävde detta.

För oss som företräder en rättvis politik är det oerhört viktigt att ha en statsbudget i balans. Jag vet att de som far illa av en snabbt växande statsskuld är alla de människor som behöver staten på ett eller annat sätt – den arbetslöse, den som bor i glesbefolkade områden, den sjuke, den gamle.

Att vi nu gör besparingar i statsbudgeten, kombinerat med skattehöjningar för dem som har råd att betala mer skatt, syftar till att åstadkomma en rättvis politik.

Det vore glädjande om Dan Ericsson kunde medverka till detta både när det gäller besparingarna och skattehöjningarna för dem som har råd.

Anf. 44 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Anders Sundström försöker att utöva monopol på att driva en rättvis politik. Vad vi måste diskutera är ju själva sakinnehållet och effekterna för enskilda människor.

Vi kristdemokrater är definitivt ute efter att föra en rättvis politik. Men det är inte länge sedan som vi faktiskt kunde höra från den tidigare regeringen just argumentationen att vi måste försvara välfärden genom att klara budgetunderskott och statsskuld.

Nu hör vi på fråga efter fråga här under frågestunden i dag att detta nu är huvudargumentet för den nuvarande regeringen för att faktiskt göra det sämre för människor som i valrörelsen uppfattade det som att Socialdemokraterna skulle göra förbättringar för dem.

När det gäller grupper som nu drabbas av alla dessa försämringar har jag fått uppgifter från Arbetslöshetskassornas samorganisation om att det i hög grad handlar om deltidsarbetande kvinnor. Ni gör det värre för dem att bli arbetslösa. Jag förstår inte hur detta kan gå ihop med en, som ministern säger, rättvis politik.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! I stort sett alla besparingar i statsbudgeten drabbar dem som har det sämst ställt. Nästan alla reformer har tillkommit för att skydda den svage. Vi vet att man inte klarar att få ordning på Sverige enbart genom skattehöjningar utan att det också krävs besparingar.

Det som förvånar mig är Dan Ericssons retorik, kopplad till de återförslag som ni framlägger. Man måste nämligen, förutom besparingar, också genomföra skattehöjningar.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Svar på frågor

Prot. 1994/95:27
22 november

Tyvärr är det så att Dan Ericsson egentligen huvudsakligen är med på besparingar, och han är i väldigt låg grad med på skattehöjningar.

Anf. 46 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Ministern försöker att glida ur den här debatten genom att nu tala om skattehöjningar. Jag har frågat vilka grupper det är som nu kommer att drabbas av förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen.

Förslaget innebär ju att man ställer en grupp människor utan försäkringsskydd. En annan väldigt stor grupp får alltså ett sämre skydd och en sämre arbetslöshetsersättning.

I den förteckning från Arbetslöshetskassornas samorganisation som jag refererade till redogör man mycket tydligt för vilka grupper det handlar om. Det gäller byggnadsarbetare, skogs- och lantarbetare, lärare utan fast tjänst, vikarier inom vårdsektorn – där finns många kvinnor – och anställda inom hotell- och restaurangbranschen samt också konstnärer exempelvis.

Enskilda människor drabbas av dessa förslag. Jag förstår fortfarande inte hur det rimmar med den framtoning som Socialdemokraterna försökte ha i valrörelsen när man sade att man skulle återställa det gamla. Nu försämrar man arbetslöshetsersättningen på viktiga punkter.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Det är faktiskt så, att vi tar över en statsbudget som är ordentligt i obalans. Vi försöker att få ordning på den genom både besparingar och skattehöjningar.

Om man bara accepterar besparingarna slår det bara mot dem som har det sämst ställt. Min fråga till Dan Ericsson är om han är beredd att medverka till att man också tar av dem som har det bra ställt.

Anf. 48 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! De debatterna för vi ju i samband med de ekonomisk-politiska frågorna. Vi förde en debatt med finansministern för några veckor sedan. Vi har redovisat att vi från kristdemokraternas sida mycket väl är beredda att medverka till detta. Men det är inte det frågan handlar om här i dag.

Jag beklagar att arbetsmarknadsministern inte vill diskutera de negativa effekter för enskilda människor som förslaget om avskaffande av obligatorisk arbetslöshetsförsäkring får. Jag tar det som ett tecken på att det är obehagligt för socialdemokraterna att det nu kommer fram i ljuset att väldigt många drabbas av en politik som många av väljarna inte trodde att de skulle få se från socialdemokratiskt håll.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1994/95:100 om de ideella organisationernas ekonomiska förutsättningar

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 49 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Bo Lundgren har frågat finansministern vilka åtgärder regeringen avser vidta för att garantera att vårens riksdagsbeslut om förbättrade ekonomiska förutsättningar för de ideella organisationerna med hjälp av den nya lotterilagen kommer att fullföljas. Ansvarsfördelningen inom regeringen är sådan att frågan besvaras av mig.

Som Bo Lundgren påpekar beslutade riksdagen i våras om en ny lotterilag. Den nya lagen, som träder i kraft vid årsskiftet, öppnar möjligheter att anordna spel på s.k. värdeautomater efter tillstånd av regeringen. En av förutsättningarna för ett sådant tillstånd är enligt lagen att spelet anordnas till förmån för ideella organisationer. Som kulturutskottet uttalade är det viktigt att överskottet främst kommer det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet till godo.

Detta är självfallet avgörande utgångspunkter när regeringen har att pröva ansökningar om tillstånd att anordna sådana spel.

Svaret är alltså att regeringen avser fullfölja uppdraget att via den nya lotterilagen förbättra de ideella organisationernas ekonomiska förutsättningar.

Anf. 50 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det är inte alltid lätt att ställa frågan till rätt statsråd. Göran Persson har en förmåga att uttala sig i de flesta ämnen.

Jag tycker också att svaret är väl begränsat om man ser till vad jag faktiskt frågade om. Min fråga har en bredd.

För oss i den förra regeringen var det, särskilt i ett läge när statsfinanserna kärvade, väsentligt att öka de ideella organisationernas möjlighet till egenfinansiering på olika sätt. Marita Ulvskog har själv sagt att exempelvis idrotten får se fram emot mindre bidrag, och i kommunerna görs det neddragningar av olika bidrag. Då borde man skapa bättre förutsättningar just för egenfinansiering.

I andra uttalanden och här i kammaren säger Göran Persson att man skall försämra möjligheterna när det gäller spelmarknaden totalt sett. Såvitt jag kan bedöma har Finansdepartementet gått med på att Tipstjänst också när det är statligt skall få utveckla nya spel som kommer att kunna dra in nya pengar som annars skulle ha gått till ideella organisationer i stället för till staten.

Det finns ett stort antal områden där man såväl försämrar egenfinansieringen som aviserar neddragningar som Marita Ulvskog som idrottsminister skall göra. Det försvagar ju i detta besvärliga läge t.ex. idrottsorganisationer och deras möjligheter att ställa upp och hjälpa till med att ta hand om ungdomar. Det försämrar för Röda korset, IOGT och många andra ideella organisationer.

Är det inte rimligt att förbättra egenfinansieringsmöjligheterna i ett läge som är statsfinansiellt kärvt? Tycker Marita Ulvskog exempelvis att det är rimligt att det också i fortsättningen statsägda Tipstjänst skall

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

få lov att ytterligare parasitera på det begränsade spelmarknadsutrymmet till nackdel för ideella organisationer?

Anf. 51 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag har redan svarat på Bo Lundgrens fråga. Regeringen anser det vara rimligt att förbättra folkrörelsernas och de ideella organisationernas möjligheter att egenfinansiera sin verksamhet.

Däremot vill vi inte dela ansvaret för att staten är så fattig som den är i dag – så fattig att t.o.m. idrottsrörelsen och andra folkrörelser måste spara de närmaste åren. Vi anser att Bo Lundgren bär en betydande del av ansvaret för det.

När det gäller Tipstjänst delar hela regeringen den uppfattning Göran Persson har redovisat tidigare i dag i denna frågestund. Dessutom vill jag säga att det är litet konstigt att Bo Lundgren ser en privatisering – en utförsäljning – av Tipstjänst som en lösning på folkrörelsernas ekonomiska problem. Det skulle ju innebära att folkrörelserna måste betala en ordentlig koncessionsavgift för att få Tipstjänst.

Anf. 52 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Staten är fattig, om man nu ser staten som någonting i sig själv. Det beror i stor utsträckning på spekulationsekonomin under 80-talet och på en bankkris vars effekter på samhällsekonomin vi har fått hantera. Den diskussionen kan vi gärna ta när som helst.

Men det läge vi har är besvärligt. Jag håller med om det. Det går inte att öka idrottsanslaget. Det kunde jag inte göra. Man kan diskutera om man skall minska det. Det kan vara tveksamt i sådana här tider om inte just ideella organisationer kan utnyttja resurserna bättre än vad det offentliga kan göra. Det kan man alltid diskutera.

Ni talar i detta läge ändå med kluven tunga. Marita Ulvskog säger att regeringen skall göra det lättare för egenfinansiering. Samtidigt står Göran Persson och avvisar detta och säger t.o.m. att också de ideella organisationerna skall bära bördan. Man kan inte få det både bättre och sämre. Ni får ha en gemensam politik.

Jag tycker ändå att just Tipstjänstfrågan är väsentlig. Överskottsökningarna – inte dagens överskott – skulle gå till ideella organisationer, men nu tillåter man en expansion utan att överskottet går till ideella organisationer. Är det rimligt?

Anf. 53 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Vi kan diskutera om det hade blivit några överskottsökningar för Tipstjänst. Tipstjänst befinner sig just nu i en utveckling där man går bakåt. I värsta fall hade det kunnat sluta med att staten hade blivit skyldig att täcka upp underskottet även om man hade överlåtit Tipstjänst på folkrörelserna och idrottsrörelsen.

Faktum kvarstår: samtliga statsråd i regeringen anser att folkrörelserna och de ideella organisationerna bör få större möjligheter att egenfinansiera sin verksamhet, samtidigt som vi anser att också samhället har ett ansvar att via statliga och kommunala medel stötta denna viktiga del av svenskt föreningsliv.

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Anf. 54 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det upplägg som fanns från min sida gällde en situation där staten aldrig hade fått sämre villkor efter ett överförande av Tiptjänst till ideella organisationer än om staten hade ägt Tiptjänst. Det fanns inga möjligheter till det.

Däremot var det så att staten genom denna förändring delade med sig av den ökning man skulle få av överskottet till ideella organisationer – om det blev en ökning. Då hade ju Tiptjänst kunnat utveckla nya spel och fungerat bra som organisation utan den mediedebatt vi i dag har fått. Man visste att överskottet skulle gå till något som accepterades av människor och som skulle kunna bidra till de ideella organisationernas finansiering. Det var den andra saken som var så bra. Nu låter man nya spel expandera utan att överskottet ens till någon del går till de ideella organisationerna. Det tar ju bort en del av spelmarknaden.

Jag har inte sett något förslag som innebär förbättringar jämfört med det vi genomförde i våras, utan bara försämringar. Det aviserade också Göran Persson tidigare här i kammaren. Är det rimligt med sådana försämringar?

Anf. 55 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Bo Lundgrens upplägg för Tiptjänst innebar att staten skulle stå för risken om Tiptjänst skulle utvecklas negativt – detta även om man redan hade överlåtit Tiptjänst på t.ex. idrottsrörelsen.

När det gäller påståendet att Tiptjänst tillåts expandera med nya spel vill jag säga att Tiptjänst fick den koncession man nu utnyttjar för Tipsbingo under den förra regeringens regeringsinnehav – icke under den nuvarandes.

Jag vill avslutningsvis återigen säga att regeringen avser att se till att de ideella organisationerna och folkrörelserna kommer att få större möjligheter till egenfinansiering av sin verksamhet.

Anf. 56 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det kanske finns anledning att lägga till några saker för att rätta till bilden. Staten skulle, åtminstone under en övergångsperiod, stå för risken. Staten hade dock fått stå för samma risk om man hade bibehållit ägandet. Det är samma risk – varken mer eller mindre.

Koncessionen ger rätt att anordna Tipsbingo. Jag delar den uppfattningen. Tiptjänst brukar dock förankra sina idéer hos ägaren. Man försökte göra det för ett par år sedan. Jag konstaterade att i den då rådande situationen var det inte särskilt lämpligt att starta Tipsbingo. Man gjorde det inte heller. I våras, då riksdagen hade accepterat att vi skulle kunna lämna över ägandet till ideella organisationer, var situationen en annan. Men nu har ni ju bestämt att staten skall behålla ägandet. Staten skall ta in det som Bingolotto m.fl. spel kommer att förlora. Detta är den stora skillnaden. Försök förklara hur detta skall kunna gynna föreningarna. Det försämrar för dem och gynnar bara staten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

14 § Svar på fråga 1994/95:116 om fjällnaturen

Anf. 57 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Michael Hagberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att rädda fjällnaturen.

Jag har så sent som den 25 oktober besvarat en liknande fråga av Ulf Björklund, som efterfrågade en strategi för ett hållbart nyttjande av fjällnaturen. Jag redovisade då bl.a. att ett av problemen när det gäller markanvändningen i fjällvärlden är att många aktörer har anspråk på nyttjande av fjällnaturen. Samtidigt har skilda myndigheter olika uppgifter att bevaka när det gäller utvecklingen i dessa områden. Jag redovisade också att en hel del aktiviteter och utredningar pågår som har direkt beröring med nyttjandet av fjällnaturen.

Som svar på Michael Hagbergs fråga vill jag upprepa vad jag redovisade den 25 oktober, nämligen att jag som en av mina prioriterade uppgifter kommer att noga följa utvecklingen i fjällvärlden. Jag kan härutöver meddela att den nya Miljövårdsberedningen som sin första uppgift får i uppdrag att lägga fram ett samlat förslag i frågan. Regeringen återkommer också i vår med förslag om olika åtgärder för att begränsa skotertrafikens negativa effekter på bl.a. jordbruksmark och naturmiljö.

Anf. 58 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret och noterar att miljöministern tar dessa frågor på riktigt allvar. Det gläder mig verkligen. Det finns stor anledning att belysa den här frågan. Att det har skett förslitningar av den här typen av natur har belysts från många olika håll.

Jag har följt utvecklingen i de här trakterna ganska många år bakåt i tiden och noterar att antalet renar tenderar att öka betydligt. Jag har också kunnat konstatera att antalet motordrivna fordon har ökat, eftersom de används i rennäringsen. Jag hoppas verkligen att ni tar med dessa aspekter i de diskussioner som förs i Miljövårdsberedningen. Jag kommer att följa detta med stort intresse.

Slutligen vill jag också tacka för att svaret på min fråga kom mycket snabbt.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1994/95:148 om Kynnefjäll och högaktivt kärnbränsleavfall

Anf. 59 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Per Lager har frågat mig när ett klart besked kommer om att Kynnefjäll inte skall användas till att förvara utbränt kärnbränsle.

Som ett led i det svenska programmet för att ta hand om det använda kärnbränsle och kärnavfall som genereras i landet bedrivs ett

omfattande forsknings- och undersökningsarbete. Syftet med arbetet är att få fram ett bra underlag för ett ställningstagande till frågan om utformningen av ett slutförvar för använt kärnbränsle.

Under årens lopp har ett tusental områden i landet studerats i syfte att kartlägga olika typer av berggrund. Geologiska typområdesundersökningar av olika omfattning har genomförts inom 14 s.k. typområden i Sverige; från Taavinunnanen och Kamlunge i norr till Klipperås och Sternö i söder. På några av platserna har provborrningar skett.

Enligt kärntekniklagen ligger hela ansvaret för forsknings- och utvecklingsarbetet sedan 1984 hos kraftföretagen som genom det gemensamt ägda Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, bedriver forskningen.

En process har nyligen påbörjats av SKB som syftar till att hitta en plats i landet lämplig för slutförvar av använt kärnbränsle och högaktivt kärnavfall. Regeringen har för avsikt att före årsskiftet ge vissa riktlinjer för denna platsvalsprocess. Innan processen kommit så långt att det är aktuellt att peka ut några platser lämpliga för ett slutförvar kommer det att dröja ytterligare ett antal år. Det är således alldeles för tidigt att nu peka ut några platser som skulle vara mer lämpliga än andra för ett slutförvar.

Anf. 60 PER LAGER (mp):

Fru talman! Fru miljöminister Anna Lindh! Jag tackar för svaret, men jag är förstås besviken. Hur skulle jag kunna vara något annat?

I en demokrati som vår känns det minst sagt underligt att människor skulle behöva vakta ett speciellt område dygnet runt i snart 15 år. Området vaktas för att inte myndigheter eller företag – SKB – skall köra över den lokala folkviljan. Det känns mycket främmande, men det är så det är. Budskapen är dubbla och inte trovärdiga.

Kynnefjäll är ett seismiskt oroligt område. Det senaste jordskalvet inträffade den 19 februari 1992. I området finns naturreservat och djurskydds- och naturvårdsområden. Där finns också sjön Kernsjön, som utgör renvattensresurs för Lysekils kommun, och ytterligare 200–300 små sjöar som är viktiga för biotopen.

Trots att kommunerna runt om – Tanum, Munkedal och Dals-Ed – har sagt nej, har det ännu inte gått att få ett klart besked och ett entydigt svar på huruvida SKB skall få lov att provborra i Kynnefjäll eller inte. Kan inte miljöministern ge befolkningen i Bohuslän och Dalsland ett sådant besked här och nu? 15 år, miljöminister Anna Lindh, är en lång väntan. Skall det komma att ta ytterligare ett ovisst antal år? Är inte regeringen den som ändå i slutändan är ansvarig i frågan?

Anf. 61 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Eftersom ansvaret i det här skedet ligger på SKB kan jag nu inte ge definitiva och slutgiltiga besked om vilka områden som är aktuella och vilka som inte är det.

Däremot kan jag säga att när ärendet så småningom hamnar på mitt bord – efter det att beredningen har gått så långt att regeringen involveras – kommer det naturligtvis att ha avgörande betydelse vilken inställ-

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

ning de berörda kommunerna har. Därmed anser jag att människorna i Kynnefjäll inte behöver vara oroliga. Jag anser inte att de behöver fortsätta att vakta.

Anf. 62 PER LAGER (mp):

Fru talman! Vi har en naturresurslag, miljöminister Anna Lindh. I 4 kap. 3 § upphävs kommunernas vetorätt när det gäller anläggningar för kärnbränsle. Redan i början av 1980-talet ställdes frågor i denna kammare om Kynnefjäll och de planerade provborrningarna. År 1991, 1993 och 1994 har bl.a. Elving Andersson motionerat om behovet av att återge kommunerna vetorätten. Han använde då Kynnefjäll som ett exempel där detta är viktigt.

Det finns nu en möjlighet för regeringen att i den aviserade nya miljöbalken arbeta in regler gällande anläggningar för hantering av kärnkraftsavfall och att då kanske även återställa den kommunala vetorätten. Då kan måhända alla de trogna vakthållarna äntligen få lämna den lilla stugan och i stället låta den bli ett museum och ett monument över lokalbefolkningens vilja och kamp som till slut gav resultat, om denna avrundning tillåts.

Anf. 63 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag har inga fler besked att ge i dag. Vi får se om vi kan återkomma till dessa frågor senare.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1994/95:154 om miljöpolitiken

Anf. 64 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Fru talman! Eva Eriksson har frågat mig om regeringen avser att tillsätta en "Lindbeckkommission" på miljöområdet.

Redan av regeringsförklaringen framgår att miljöpolitiken är en av regeringens fem stora övergripande huvuduppgifter. Målet är att förverkliga det ekologiskt uthålliga industrisamhället.

En långsiktigt hållbar utveckling förutsätter en god hushållning med våra gemensamma resurser. Miljöprogram bör därför utarbetas för alla samhällssektorer. Statliga myndigheter och företag bör genomföra miljörevisioner. Regeringen kommer att stimulera det fortsatta lokala arbetet med Agenda 21. Självfallet skall även miljökonsekvensbedömningar användas.

I regeringens miljöpolitiska strategi ingår vidare att följa upp hur olika organ och beslutsprocesser fungerar på miljöområdet. I det sammanhanget är det viktigt att se lagstiftning, beslutsprocesser och organisation i ett sammanhang. Regeringen kommer därför att lägga fram ett nytt förslag till miljöbalk för riksdagen.

Regeringen kommer även att tillsätta utredningen om skatteväxling, där syftet är att öka miljöhänsynen vid ekonomiskt beslutsfattande.

Regeringen redovisar årligen till riksdagen resultatet av det miljöpolitiska arbetet i relation till miljömålen. Så kommer att ske även i år.

Den nya miljöårsberedningen kommer att få i uppdrag att ta fram program för hur olika samhällssektorer skall miljöanpassas. Regeringen återkommer även till frågan om hur olika parter och grupper kan involveras i det förberedande arbete som nu sätts i gång inför 1997 års uppföljningskonferens till Riokonferensen inom ramen för CSD. Detta kan påminna om det förslag som Eva Eriksson har, varför jag hoppas att vi kan återkomma.

Utöver dessa exempel på arbete i de avseenden som Eva Erikssons fråga gäller utförs liknande arbete kontinuerligt inom de olika miljömyndigheterna.

Jag anser därför att det inte nu finns något behov av att tillsätta någon sådan kommission som Eva Eriksson frågar efter.

Anf. 65 EVA ERIKSSON (fp):

Fru talman! Tack så hjärtligt för svaret, miljöministern! Efter att ha fått detta svar är det svårt att debattera med henne. Vi är tydligen helt eniga om miljöpolitiken och den strategi som behövs i framtiden.

Det är dock ett faktum att miljöfrågor har svårt att komma med som en del av helheten i de olika samhällssektorerna. Miljöministern nämner ett exempel i sitt svar, nämligen det beslut som vi har skrivit på när det gäller Riokonferensen och annat. Vi kan inte se att det tränger igenom i landsting, kommuner och beslutsprocesserna ute i landet. Vi ser inte heller att det blir ändamålsenliga beslut, med tanke på de mål som ändå har fastställts.

Mot den bakgrunden är det viktigt att man på något sätt får ett perspektiv på miljöpolitiken som gör att vi också kan koppla den till den ekonomiska politiken. Det är litet grand det som är syftet med en hänvisning till Lindbeckkommissionen. Jag tycker att det finns rimliga skäl till att göra en mer ekonomisk analys av miljöpolitiken och dess beslutsprocesser.

Anf. 66 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! En del av den ekonomiska analysen kommer också att ingå i den här skatteväxlingsutredningen.

Jag har möjligen en litet annan bild än Eva Eriksson när det gäller det arbete som sker i kommuner och landsting. Det är riktigt att det på en del håll finns mycket övrigt att önska, men det finns också en hel del kommuner som sköter Agenda 21-arbetet alldeles utomordentligt.

Jag märker att Eva Eriksson och jag är överens om hur man skall arbeta vidare. Vår tanke med Miljöårsberedningen är just att den i fortsättningen skall arbeta mycket med att ta fram miljöprogram för olika samhällsområden. Detta skall göras för att vi skall få miljöfrågorna att genomsyra olika samhällsområden mer än vad vi har lyckats med hittills.

Vår tanke är också att vi skall hitta någon form av samarbetsforum, som jag har sagt tidigare, inför 1997 års uppföljningskonferens till

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Riokonferensen. Jag tror att det också där finns möjlighet att få den här sortens breda forum som Eva Eriksson efterlyser.

Anf. 67 EVA ERIKSSON (fp):

Fru talman! Jag tycker att det, i det Agenda 21-arbete som pågår och som är mycket aktivt runt om i landet, finns en tendens att man gör opportunistiska ställningstaganden i fråga om miljön. Man silar mygg och sväljer kameler.

Det har vi inte råd med i miljöpolitiken. Det har vi heller inte råd med när det gäller den ekonomiska politiken. Såvitt jag förstår av miljöministerns svar finns det en ambition att man på något sätt skall till-sätta en utredning som tittar på detta. Om man kallar den Lindbeck-kommissionen är jag nöjd.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1994/95:133 om kraft- och värmelinjen

Anf. 68 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Lennart Beijer har frågat mig om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att öka utbildningen av drift- och underhållspersonal inom kraft- och värmelinjen i landet som helhet och i synnerhet i Kalmar.

Det är angeläget att den personal som arbetar inom kraft- och värmeförsörjningen har en hög kompetens och en tillräcklig utbildningsnivå. Drift- och underhållspersonal är en viktig grupp i detta avseende. Behovet finns när det gäller såväl traditionell energiförsörjning som alternativa energibärare, eftersom en kompetens inom energisektorns alla områden är en betydelsefull faktor för att man skall kunna utveckla landets energisystem i enlighet med energiöverenskommelsen från år 1991.

Universitet och högskolor bestämmer självständigt om vilka kurser som man vill tillhandahålla. Det gäller även Högskolan i Kalmar. Utbildning är en långsiktig investering. Inför beslut om kursutbud och utbildning är det därför centralt för de studerande, högskolorna och universitetet att det finns tydliga signaler om samhällets och näringslivets långsiktiga behov av utbildning.

Regeringen har i regeringsförklaringen understrukit behovet av långsiktighet och stabilitet i energipolitiken. Lennart Beijers fråga belyser att detta även gäller utbildningssektorn.

Den parlamentariska energikommissionen har nyligen inlett sitt arbete. Den har i uppdrag att bl.a. lägga fram förslag om program för omställning och utveckling av energisystemet, och behovet av särskilda utbildningsinsatser kommer att kunna belysas i det sammanhanget. Min förhoppning är att Energikommissionen kommer att kunna ge underlag till den nödvändiga politiska enighet som behövs inom svensk energipolitik.

Jag ser det som min uppgift att även fortsättningsvis verka för enighet och långsiktighet i energipolitiken. Genom långsiktigt trovärdiga och stabila spelregler kan högskolor och universitet med större säkerhet identifiera samhällets och näringslivets kompetensbehov.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 69 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret. Det är ett alldeles utmärkt svar. Man kan tycka att det är litet märkligt att frågan behöver ställas. Men situationen är faktiskt alarmerande.

Under 1994 har nämligen ingen intagning skett till den här utbildningen i Kalmar. Några beslut är ännu inte fattade för 1995. Såvitt jag förstår har man varslat lärarpersonal. Om inte åtgärder vidtas före årsskiftet, om inte skolan ändrar sig på något sätt, kommer vi inte att få några nya ingenjörer från Högskolan i Kalmar förrän framåt år 2000.

Man kan tycka att det kan kvitta om utbildningen finns i Kalmar eller någon annanstans; det tycker nog jag också. Men om man tittar på antalet utbildade finner man att det har skett en viss minskning. Med tanke på att det finns en ambition att kärnkraften skall avvecklas, att det måste finnas kompetent personal för att man skall klara av de nya energisystemen, är detta en märklig utveckling.

Anf. 70 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag delar naturligtvis uppfattningen att det är oerhört viktigt att kompetensen på det här området upprätthålls. Universiteten och högskolorna spelar i det avseendet en mycket central roll.

Den här utbildningen finns inte bara i Kalmar. Den finns även på andra platser. På den ort som jag själv kommer från finns det t.ex. en utbildning på det här området. Ett annat exempel är Chalmers tekniska högskola. Där ordnas regelbundet grundkurser i kärnkemi och reaktorfysik. Skälet till detta specifika uppdrag är just att man vill upprätthålla den kompetens som behövs inom kärnkraftsområdet i Sverige. För detta åtagande utgår för övrigt inga särskilda medel.

Jag är väldigt glad om Kalmar i sin marknadsföring kan se till att få elever och också se till att skapa förutsättningar för en sådan här utbildning. Jag har ingenting att invända mot det. Kalmar ligger för övrigt i ett län där det finns tre kärnreaktorer. Därför vore det värdefullt om den här utbildningen hamnar i Kalmar, men ansvaret för detta ligger i högsta grad på högskolan där. Jag önskar gärna högskolan lycka till med dess marknadsföring.

Anf. 71 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag har full förståelse för att energiministern inte vill klampa in på olika skolors områden utan att han naturligtvis vill ge de stora linjerna.

Även om Energikommissionen har satts i gång är det naturligtvis dags att man blir mycket konkret när det gäller hur kärnkraften skall avvecklas. Vi är många som undrar hur man skall hinna med detta till år 2010. En avveckling får inte ske på ett sådant sätt att personalen som

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

kommer att sköta kärnkraftverken blir mindre kompetent. Det vore ett dåligt sätt att avveckla kärnkraften på, enligt min mening.

Jag bedömer energiministerns svar som att även han tycker att det är ett något märkligt agerande att avveckla en sådan här viktig utbildning som har funnits under många år vid högskolan.

Anf. 72 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! För tydlighetens skull vill jag säga att jag är angelägen om att en sådan här utbildning finns och att den skall hålla en hög kompetens.

Vilka högskolor som den utbildningen skall finnas på anser jag vara en fråga för respektive högskola. Det uttalar jag mig inte om.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1994/95:138 om bolagsbildningen till följd av elmarknadens avreglering

Anf. 73 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Conny Sandholm har frågat näringsministern om regeringen avser att medverka till åtgärder för att begränsa nya bolagsbildningar som en följd av elmarknadens kommande avreglering.

Ansvar i regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Bakgrunden till frågan är den nya ellagstiftningens krav på organisatorisk åtskillnad mellan å ena sidan produktion av och handel med el och å andra sidan överföring av el, dvs. nätverksamhet.

Jag vill inledningsvis erinra om att regeringen nyligen har föreslagit att ikraftträdandet för de nya reglerna på elmarknaden skjuts upp för att skapa möjlighet för Energikommissionen att genomföra en bredare konsekvensanalys av reglerna innan reformen träder i kraft.

Produktionen av och handel med el kommer med de nya reglerna att vara en konkurrensutsatt verksamhet. Nätverksamhet är däremot ett naturligt monopol. En förutsättning för att konkurrens skall kunna uppnås på elmarknaden är att köpare och säljare av el kan utnyttja ledningsnäten på skäliga och icke-diskriminerande villkor. Nätverksamheten måste därför regleras och övervakas på ett särskilt sätt.

Den nya regel som föreskriver att produktionen av el och nätverksamhet inte får bedrivas i samma juridiska person har införts i syfte att minska risken för s.k. korssubventionering mellan dessa bägge verksamheter. Detta krav på organisatorisk åtskillnad är tillsammans med bestämmelserna om särredovisning av nätverksamhet viktiga förutsättningar för att kunna bedöma skäligheten i nättariffer och övriga villkor.

Utvecklingen har under senare år gått mot att i ökad omfattning bedriva kommunal verksamhet i privaträttsliga former, vanligtvis i form av aktiebolag. Frågan om offentlighetsprincipens tillämpning i kommunala företag behandlades mot denna bakgrund av riksdagen våren 1994 (prop. 1993/94:48, bet. 1993/94:KU13, rskr. 1993/94:46). Genom

riksdagens beslut införs den 1 januari 1995 bestämmelser som vidgar gränserna för offentligheten i kommunal verksamhet och jämställer kommunala företag med myndigheter när det gäller handlingsoffentlighet. Under förutsättning att kommunen är huvudman för företaget gäller således samma krav på handlingsoffentlighet oavsett i vilken form verksamheten bedrivs. Dessa regler gäller även för dotterbolag till kommunalägda bolag.

Den ökade bolagsbildningen inom elsektorn innebär således i sig inte någon inskränkning av den kommunala demokratin. Det är en fråga för kommunerna att avgöra om verksamheten skall bedrivas i kommunal regi. Utan att föregripa Energikommissionens analyser vill jag därför svara Conny Sandholm att jag inte ser någon anledning att vidta några åtgärder för att begränsa bolagsbildningarna inom elsektorn.

Anf. 74 CONNY SANDHOLM (fp):

Fru talman! Låt mig först säga tack för ett utförligt svar. Samtidigt konstaterar jag att jag inte delar statsrådets mening. Jag känner en oro för den ökade bolagiseringen.

När det gäller sakfrågan, nämligen den juridiska åtskillnaden, har man kunnat lösa problemet i t.ex. Norge och England med administrativa regler. Varför skulle inte det kunna ske här i Sverige?

Anf. 75 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Först och främst är jag en varm anhängare av den kommunala självstyrelsen, som vi tillämpar i detta land.

Om riksdagen därutöver har fattat beslut och infört bestämmelser som jämställer kommunala bolag med kommunala förvaltningar vad avser offentlighetsprincipen har man samma tillgång till handlingar i kommunala bolag som i kommunala myndigheter.

Jag ser därför inte någon som helst anledning att vi skall gå in och tala om för kommunerna om de skall bedriva sin verksamhet i bolags- eller förvaltningsform. Det anser jag vara en centralistisk klåfingrighet.

Anf. 76 CONNY SANDHOLM (fp):

Fru talman! Nu talar vi förbi varandra. Jag tror att vi är överens om det kommunala självstyret. Jag tror också att vi nästan har samma bakgrund, och då är man rädd om det självstyret. Frågan gäller under vilka villkor det bedrivs. Jag har fått det svar som statsrådet har lämnat. Men frågan kvarstår fortfarande.

Om man nu skulle vilja föra över egendomen i förvaltningsform uppenbaras nya hinder som mer har en skattemässig karaktär, dvs. i form av uttagsbeskattning. Detta är helt möjligt att göra, eftersom det gäller infrastruktur, liksom i fråga om gator och vägar.

Jag vill fråga statsrådet om han kan tänka sig att titta över dessa regler för att öka möjligheterna till kommunalt självstyre och egna beslut.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Anf. 77 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Den erfarenhet jag har av hur man ute i kommunerna hanterat det förberedelsearbete som har börjat med anledning av elmarknadens avreglering är att man är helt på det klara med att nätverksamheten skall bedrivas i förvaltningsform. Däremot är man nog ganska inne på att handel med el skall ske i bolagsform, och det av rent affärsmässiga principer.

Den friheten att bestämma anser jag att kommunerna skall ha, eftersom vi har säkrat offentlighetsprincipen även i kommunala bolag.

Anf. 78 CONNY SANDHOLM (fp):

Fru talman! Jag skönjer här en samsyn. Avsikten var att ha en förvaltningsform för nätdelen, dvs. infrastrukturen. Men verkligheten tenderar att bli en helt annan.

Det kanske är något av ett informationsproblem. Man måste få klart för sig vilka möjligheter som finns att flytta över nätet i förvaltningsform utan att riskera merkostnader. Det tror jag inte landets kommunpolitiker i dag är villiga att åta sig.

Anf. 79 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Den erfarenhet jag har av den kommunala verksamheten i de kommuner som förbereder sig för detta är att de flesta kommuner, nästan alla, avser att bedriva nätverksamheten i förvaltningsform.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1994/95:99 om anslutningen till Öresundsbron

Anf. 80 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Kerstin Warnerbring har frågat mig om anslutningen till Öresundsbron skall ske via en citytunnel genom Malmö eller via utbyggnad för både person- och godstrafik på Kontinentalbanan.

Enligt det riksdagsbeslut som fattades 1990 (prop. 1990/91:158) rörande avtalet mellan Sverige och Danmark om en fast förbindelse över Öresund skall SVEDAB stå för utbyggnaden av anslutningarna till bron. För järnvägens del skall anslutningen, enligt propositionen, ske via Kontinentalbanan och gå fram till Malmö C. Enligt regeringsbeslut i juni 1994 skall väg- och järnvägsanslutningarna prövas av Koncessionsnämnden för miljöskydd enligt miljöskyddslagen.

Citytunneln är inte nödvändig för att få en god anslutning av Öresundsbron till Södra stambanan och Malmö central. Den kan däremot vara en viktig länk för att binda samman Malmöregionens kollektivtrafik. Genomförandet bör därför också vara avhängigt regionens ställningstagande i frågan.

Förutsättningarna för att genomföra och finansiera en citytunnel har tidigare i år utretts av Bengt Dennis. Enligt utredningen bör tunneln samfinansieras av staten och regionen. Jag delar utredningens ståndpunkt att regionen bör stå för sin andel av den finansiella risken för att

ett genomförande skall kunna komma till stånd. Företrädare för regionen har emellertid inte ännu ställt sig bakom utredningens förslag.

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 81 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret. Jag är mycket tacksam över att jag har fått ett svar.

Under de fyra veckor som har gått sedan jag ställde frågan har jag litet då och då tänkt på ordspråket att den som väntar på något gott väntar aldrig för länge. Nu måste jag kanske erkänna att den här godbiten inte var så stor som jag hade hoppats på. Svaret är inte speciellt innehållsrikt.

Jag vill först få ett svar på vad kommunikationsministern anser om Kontinentalbanan. En utbyggnad av den innebär knappast vad man menar med ett miljöanpassat transportsystem.

Det bor 10 000 personer i omedelbar anslutning till Kontinentalbanan. De är redan i dag väldigt hårt utsatta för bullerproblem. Den tunga godstrafiken skall nu öka med mer än det dubbla, vilket ger en fullständigt oacceptabel livssituation för dessa människor. Det är det ena.

Det andra jag undrar om är Citytunneln. För ungefär tre veckor sedan stod Malmö som värdstad för en alleuropeisk konferens, som handlade just om storstädernas trafikmiljö. Den brittiske trafikexperten uttryckte stor förvåning över att en så liten stad som Malmö över huvud taget har möjlighet att planera för en tunnelbana, med dess enorma kostnader. Men, sade han, jag förstår att kommunen inte tackar nej om man till största delen får tunneln som en gåva av regeringen.

Av kommunikationsministerns svar att döma är det underförstått att staten skall stå för resten och regionen för en del – det är fråga om 3 miljarder för statens del och 1 miljard för regionen. Är detta regeringens åsikt, vilket har hävdats av massmedierna de senaste veckorna?

Anf. 82 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Kerstin Warnerbring har beskrivit dilemmat ganska bra genom att tala om att det finns problem, men också fördelar, med båda trafiklösningarna. Kontinentalbanan för med sig en del miljöproblem. Det är vi båda medvetna om. Citytunneln innebär inte bara ekonomiska problem, utan det är också fråga om att under en ganska lång period gräva upp en del av de väldigt fina parkerna i Malmö. Båda lösningarna för alltså problem med sig, men så är alltid fallet vid stora infrastruktursatsningar, och det får vi lära oss att leva med.

Tanken att en citytunnel skulle vara en gåva av regeringen faller väl i så fall tillbaka på den regering som bad om det här utredningsuppdraget, vilket redovisades före sommaren. I det avseendet känner jag därför inte att jag skall ta åt mig.

Skall Citytunneln kunna finansieras tror jag emellertid att det måste bli fråga om någon form av samfinansiering mellan regionen och staten. Därmed är det också klart att detta inte bara gäller Malmö stad utan att det är en fråga för hela Skåne, och det är därför oerhört viktigt att man är överens i hela regionen om hur mycket man är beredd att satsa.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 83 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Först och främst: Jag kan inte se några fördelar med någon av de här utbyggnaderna, vare sig Kontinentalbanan eller Citytunneln. Om detta skulle jag kunna tala med kommunikationsministern i timmar, om jag bara fick, men det får jag inte just nu.

Att använda statliga medel till Citytunneln, att ge den gåvan, är i det här läget fullständigt orimligt, och jag tycker att det är högst anmärkningsvärt med tanke på den svåra situation som vi i Sverige befinner oss i i dag. Det är nämligen precis detsamma som att slänga pengarna i sjön. Citytunneln är ett högriskprojekt – det är svårt både att bygga den och att räkna ut vad den kommer att kosta. Vissa bitar av den påminner i svårighetsgrad om utbyggnaden över Stora Bält, vilken har blivit 60 % dyrare än beräknat.

Vad som har framkommit i massmedierna är att kommunikationsminister Ines Uusmann har ställt sig bakom Bengt Dennis utredning, som säger att staten skall bidra med 3 miljarder till finansieringen och regionen 1 miljard. Är det verkligen, i dessa tider, kommunikationsministerns åsikt?

Anf. 84 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag förstår att Kerstin Warnerbring inte kan se några fördelar med något av alternativen, eftersom utgångspunkterna är så olika och hon menar att bron inte borde finnas. Det är det som gör att det är litet svårt att diskutera sakfrågan. Nu har vi ett beslut om bron, och det betyder att vi också på något sätt måste göra det möjligt att komma upp på bron. Jag tycker då att man skall göra det absolut bästa av situationen.

Det finns fortfarande en del att diskutera kring vad som är det bästa och vad som är rimligast kostnadsmässigt. Den diskussionen är inte färdig, vare sig med regionen eller inom departementet.

Vad som har framkommit i massmedierna kanske man inte alltid skall sätta så oerhört stor tilltro till. Vi har från departementets sida sagt att ett beslut bör fattas inom någorlunda rimlig tid, så att man i Malmöregionen vet vad man har att planera efter, men det fordras också en enig ståndpunkt från hela Skåne-regionen.

Anf. 85 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Tunneln löser inga som helst regionala trafikproblem. Det är synd om inte kommunikationsministern på ort och ställe sätter sig in i den saken. Tunneln är, som jag redan har påpekat, en tunnelbana för Malmö innerstad och ingenting annat. Vi i pendlarkommunerna runt omkring har ingen som helst glädje av den. För övrigt blir det inga pengar över till att finansiera utbyggnaden för Malmötrafiken runt omkring i kommunerna.

Visserligen menar kommunikationsministern att jag har en helt annan utgångspunkt därför att jag inte vill ha någon bro, och det vill jag de facto icke. Men om denna bro nu kommer till stånd, varför skall den då anläggas så att hela Malmö stad, 10 000 personer, natur- och kulturvärden, går till spillo därför att man planerar brofästet på fel ställe?

Lägger man i stället brofästet i hamnen norr om Malmö central slipper man undan alla dessa problem och en oerhörd mängd stora kostnader. Ett faktum är att om man i stället hade satsat på en tunnel till hamnen och vidare in till Centralen, hade Sveriges kostnader betalats bara av en citytunnel.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 86 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Den här diskussionen visar att det råder väldigt delade meningar inom Malmöregionen, och jag tror att den första och viktigaste förutsättningen för att vi skall kunna reda ut detta är att man kommer fram till en enstämmig uppfattning inom regionen.

Anf. 87 KERSTIN WARNERBRING (c):

Fru talman! Kommunikationsminister Uusmann! I regionen har alltså i dag länsstyrelsen uppenbarligen sagt ja till att delfinansiera tunneln, medan alla de som kommer från regioner runt omkring har menat att det är väldigt synd, eftersom vi inte har någon glädje av en sådan tunnel. I det här läget, när det är så otroligt många olika uppfattningar som råder, varför tar då inte kommunikationsministern initiativet till en diskussion med Danmark om att åtminstone, genom att lägga brofästet på ett annat ställe, försöka undanröja de stora problem som annars uppstår i Malmö?

Anf. 88 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Även om brofästet råder det efter vad jag har förstått väldigt olika meningar i Malmöregionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1994/95:118 om passagerarkontroll på färjor

Anf. 89 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Eskil Erlandsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att åstadkomma en bättre passagerarkontroll, alternativt obligatoriska passagerarlistor, på färjor.

Enligt nu gällande regler finns ett obligatoriskt krav på passagerar- och besättningslistor i utlänningsförordningen. Kravet gäller för fartyg som kommit till Sverige från utlandet. Det gäller dock inte för passagerarfartyg i linjetrafik med fastställd turlista, dvs. färjor. Sjöfartsverket har emellertid gett ut en rekommendation till rederierna att fartyg i turlistetrafik som avgår från svensk hamn skall föra passagerarlistor. Den tragiska olyckan med det estniska fartyget Estonia den 28 september 1994 har tyvärr visat att de nuvarande rutinerna inte är tillräckliga.

Inom Kommunikationsdepartementet pågår ett arbete med en proposition om obligatoriska passagerarlistor på alla passagerarfartyg. Avsikten är att presentera denna proposition för riksdagen så snart som möjligt. Eftersom frågan kräver visst nordiskt samråd är det dock inte troligt att de nya reglerna kan träda i kraft förrän tidigast den 1 april

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

1995. För att inte förlora tid pågår på Sjöfartsinspektionen inom Sjöfartsverket förberedelse av de detaljföreskrifter som kommer att bli nödvändiga om riksdagen beslutar i enlighet med regeringens kommande proposition.

Anf. 90 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern så mycket för svaret, som motsvarar mina högt ställda förhoppningar och förväntningar.

Åker jag flyg eller bor jag en natt på hotell blir jag på något sätt registrerad i någon form av register, hotellgäster eller liknande. Dessa uppgifter är bl.a. till för att det, om någonting händer, skall gå att kontrollera vilka som finns ombord på ett flygplan eller vilka som har bott på ett hotell.

Många människor har frågat mig vad det är för skillnad mellan att åka flyg eller bo på ett hotell och att åka till sjöss på en färja. På en färja bor man ibland kanske t.o.m. under vatten eller under ett maskinrum.

Jag tycker att det finns skäl att registrera människor på färjor och fartyg på samma sätt som man gör på flygplan och hotell och speciellt på färjor där det sker övernattningsnätter.

Jag tycker att det är viktigt att man vidtar de åtgärder som jag förstår att kommunikationsministern har för avsikt att göra för att återställa förtroendet för sjöfarten och färjetrafiken. Det är ett förtroende som gått förlorat efter de incidenter som förekommit och den katastrof som inträffat med Estonia.

Det är viktigt att återställa det här förtroendet bl.a. för att säkra sysselsättningen för sjöfarten och den turistbransch och handelsverksamhet som finns knuten till den.

Jag noterar med tillfredsställelse det svar som jag fått. Jag ämnar att följa upp frågan därest inte något händer och ber avslutningsvis att än en gång få tacka statsrådet för det tillfredsställande svaret.

Anf. 91 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag delar Eskil Erlandssons uppfattning om vikten av att få ett obligatorium på det här området. Jag räknar med att vi, när vi får fram propositionen direkt efter jul, skall kunna komma till riksdagen med ett bra förslag som vi båda kan ställa oss bakom.

Anf. 92 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Det tackar jag alldeles särskilt för.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1994/95:136 om Arlandabanan

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Anf. 93 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Sven-Åke Nygårds har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att bringa klarhet i hanteringen av Arlandabanan.

Som jag sade i kammaren redan den 18 oktober i år är frågan om Arlandabanan högt prioriterad i regeringens arbete. Jag har tagit initiativ till en genomgång av Arlandabaneavtalen och överväger för närvarande vilka åtgärder som behöver vidtas för att främja en integrering och samordning av trafiken i Mälardalsregionen med tågtrafiken till och från Arlanda flygplats.

A-Banan Projekt AB har underhand vänt sig till Kommunikationsdepartementet med en begäran att upphandlingen av Arlandabanan skall genomgå en opartisk utvärdering. Regeringen kommer därför att inom kort uppdra åt Riksrevisionsverket att granska upphandlingen av Arlandabanan. Regeringen har redan haft vissa kontakter med Riksrevisionsverket som har börjat att granska upphandlingsdokumenten.

Anf. 94 SVEN-ÅKE NYGÅRDS (s):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Låt mig tillägga att jag är mycket nöjd med svaret eftersom en granskning av frågan är på gång. Det gläder mig också att kommunikationsministern skall se över samordningen av trafiken i Mälardalsregionen med trafiken till Arlanda. Tack än en gång för ett bra svar.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1994/95:137 om utbyggnad av väg E 6 genom Gohuslän

Anf. 95 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Lennart Nilsson har frågat mig när regeringen avser att lämna besked om en fortsatt utbyggnad av Europaväg 6 förbi Uddevalla. 6 genom Bohuslän pågår för närvarande norr om Ljungskile upp till Lerbo söder om Uddevalla. Arbetsplanen för nästa de

Utbyggnaden av väg E 1 upp till Torp, Sunningeleden, väster om Uddevalla tätort är under beredning.

Mot bakgrund av de synpunkter som kommit fram i olika yttranden i ärendet samt för att med begränsade resurser på effektivaste sätt kunna tillgodose riksdagens önskemål angående utbyggnad av norra E 6 beslutade Kommunikationsdepartementet i maj månad, under den förra regeringen, att inhämta kompletterande uppgifter inför prövningen av arbetsplanen.

Kompletteringen skulle bl.a. belysa effekterna av att genomföra utbyggnaden på andra delar av väg E 6 före utbyggnaden vid Uddevalla och innehålla samhällsekonomiska analyser där konsekvenser för miljö och trafik m.m. skulle framgå.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Kompletteringen från Vägverket har dragit ut på tiden. Jag har vid tidigare tillfällen sagt att beslut om Sunningeleden kan väntas före jul mot bakgrund av att Vägverket har givit besked om att kompletteringen skulle redovisas i mitten av oktober. Eftersom kompletteringen ännu inte har redovisats till departementet kan jag tyvärr inte ange någon tidpunkt för beslutet.

Jag vill ändå betona att regeringen har för avsikt att skyndsamt fatta beslut om arbetsplanen för Sunningeleden, när ärendet har kompletterats och färdigberetts inom regeringskansliet.

Anf. 96 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret samtidigt som jag beklagar att detta har hamnat på den nuvarande kommunikationsministerns bord mot bakgrund av den långbänk och den förhållningstakt som den förra regeringen använt sig av i det här ärendet.

Min uppfattning är att det egentligen inte hade behövts några kompletteringar. Den förra regeringen borde ha fastställt en arbetsplan. Problemet som gjorde att det hamnade på regeringens bord var att det uppstod tvistigheter om det skulle vara en bro eller en tunnel.

Nu har länsstyrelse, kommun och Vägverket, om jag inte minns fel, diskuterat detta under den senaste veckan. De är överens om att fortsätta utbyggnaden av E 6 över eller under Sunningesund. Det är den frågan som regeringen har att handlägga.

Alla diskussioner kring planeringen av vägar är naturligtvis mycket viktiga, men detta har stötts och blötts, det har varit utställningar och det har diskuterats fram och tillbaka om olika konsekvenser utifrån miljösynpunkt, förkortning av väg osv. Nu borde det snart finnas ett underlag för att man skall kunna fatta beslut. Det här betyder naturligtvis väldigt mycket för en region som är mycket drabbad ur sysselsättningssynpunkt. Det betyder även mycket ur trafiksäkerhetssynpunkt. Jag hoppas nu att man, när man plockat åt sig de uppgifter som eventuellt kan tillkomma, fattar ett beslut så snabbt som möjligt så att den här verksamheten kan komma i gång. Vi väntar på besked. Vi måste ha ett besked.

Anf. 97 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag är helt ense med Lennart Nilsson. Jag förstår att bohuslänningarna behöver besked. Jag har, precis som Lennart Nilsson förmodar jag, läst de pressmeddelanden som kommit från Vägverket Väst. Men vi har ännu inte fått något slutgiltigt ställningstagande från Vägverket Central, vilket är orsaken till att vi inte har kunnat göra den slutliga beredningen på Kommunikationsdepartementet. Men så fort vi får det skall vi göra allt för att bohuslänningarna skall få ett besked så fort som möjligt.

Anf. 98 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att det är mycket positivt. Besked är något av det viktigaste som finns oavsett om man tycker om dem eller inte. Vi i Bohuslän lever ju i ett landskap som har problem och där det är dyrt att bygga vägar. Det finns rasrisker och annat. Oavsett om det finns problem och om det blir dyrare måste man utgå ifrån trafiksäkerheten och den belastning som finns på våra vägar. Därför är jag tacksam för att vi kan förvänta oss ett besked så snart som möjligt och helst innan årsskiftet.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1994/95:144 om bilregistren

Anf. 99 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Göthe Knutson har frågat mig vilka planer jag har. Frågan har ställts mot bakgrund av att Göthe Knutson har fått uppgiften att regeringen planerar en proposition om centralisering av bilregistret till Örebro.

Mina planer är att, såvitt möjligt i enlighet med den till riksdagen överlämnade propositionsförteckningen, lägga fram den proposition om den framtida trafikadministrationen som anges i denna förteckning och som kommer att behandla bilregistrets organisation.

Anf. 100 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Jag tackar vår nya kommunikationsminister för svaret. Det är ju rakt på sak. Det blir alltså ett förslag om en centralisering av bilregistren.

Jag har frågat runt bland människor, bl.a. på olika myndigheter, i bilhandeln, bland allmänhet och politiker från skilda partier om de kan se någon fördel med detta. Jag har kommit fram till att det bara är på Vägverket som man tror att det här är bra.

De flesta landshövdingar – kanske med undantag av någon som kan räkna med att få den nya centrala organisationen, om denna till äventyrs, eller mot allt förnuft, skulle komma till stånd i Örebro – är emot det här. Det kan sägas vara fråga om ett försvar av den egna myndigheten. Länsstyrelserna sysselsätter ju här sju åtta personer. Men framför allt är det fråga om en service till allmänheten.

En vanlig länsstyrelse i ett län med 250 000–300 000 invånare har minst 50 besök dagligen av bilägare – dvs. av allmänheten – och av dem som sysslar med bilhandel, som ju också är en legitim verksamhet.

Varför skall man centralisera detta till en plats i landet, möjligen förenat med en del decentralisering?

I själva verket går utvecklingen i motsatt riktning. Inom vissa länsstyrelser har man nämligen planer på att genom särskilda medborgarkontor med hjälp av modern kommunikationsteknik kunna lägga ut det här.

Prot. 1994/95:27

22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag vill fråga statsrådet om det ändå inte bör göras närmare överväganden. Detta kan helt enkelt inte vara vettigt.

Anf. 101 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Man skulle kunna förstå kritiken om det var någon annan än en moderat riksdagsledamot som riktade den, för man skulle kunna tänka sig att just Moderata samlingspartiet tycker att det är bra när man kan rationalisera och effektivisera inom den offentliga förvaltningen. Om det förslag som diskuteras gick igenom skulle det innebära en centralisering till Vägverket. Ca 40 miljoner kronor per år skulle då sparas. I stora sammanhang är det väl inte så hemskt mycket pengar, men det är ändå pengar.

När det gäller möjligheten för allmänheten att göra personliga besök kan Vägverkets regionkontor mycket väl, om man tycker att det är nödvändigt, ha en anordning för personliga besök just därför att man via fax och en ordentlig informationsteknologi kan ha direktkontakt med Vägverket centralt.

I fråga om årsarbetskrafter på olika ställen kan jag säga att det stämmer att Karlstad har 7,5 årsarbetskrafter här. Men om vi genomförde detta skulle ett antal årsarbetare för bilregisterfrågor – det rör sig om ganska många – kunna placeras i Arjeplog. Det skulle också, tycker jag, vara en bra regionalpolitisk insats.

Anf. 102 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Först till det som statsrådet här sade om glädjen över att träffa en moderat. Moderaterna, säger hon, är ju de som vill rationalisera och spara pengar. Jag gläder mig åt den karakteristiken. Den är alldeles korrekt. Men vi använder också förnuftet, och det används också av företrädare för andra partier.

Jag är ganska övertygad om att det finns väldigt många socialdemokratiska riksdagsledamöter och även företrädare för andra partier som också tycker att det här är tokigt. Även om man skulle centralisera för att skapa arbetstillfällen på en viss ort – när det gäller Arjeplog blir jag riktigt orolig; Örebro är i alla fall mera centralt – är det ganska beklämmande om man skall riva upp en onekligen bra organisation. Jag hör nämligen sällan eller aldrig någon anmärkning mot Bilregistrets expedition för personliga besök. Däremot är det väldigt svårt vissa tider på året att nå Bilregistret per telefon. Om det blir en centralisering blir man hänvisad till det.

Snälla kommunikationsministern! Tänk igenom detta, och ta inte fasta på vad Vägverket har hittat på!

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1994/95:151 om byggandet av motorvägar

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 103 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Mats Odell har frågat mig om regeringen kommer att riva upp redan fattade beslut om byggandet av motorvägar.

Bakgrunden till frågan är att riksdagen under förra mandatperioden beslutade om planeringsramar för investeringar i infrastruktur för 98 miljarder kronor under den kommande tioårsperioden samt uppgifter i pressen om att Vänsterpartiet fått löften om att inga fler motorvägar skall byggas.

Regeringen står fast vid att av riksdagen beslutade infrastrukturplaner för perioden 1994–2003 skall utgöra utgångspunkt för den medelsttilldelning till infrastrukturinvesteringar som sker i statsbudgeten. I vilken takt infrastrukturplanerna kan genomföras beror dock på hur statens finanser utvecklar sig. Med det stora underskott i statsbudgeten som vi för närvarande har krävs det kraftfulla besparingar. Det är rimligt att en del av dessa besparingar även kommer att ske på anslaget för byggande av vägar. Vilken omfattning dessa besparingar får kommer regeringen att presentera i budgetpropositionen i januari nästa år.

I den mån förändringar skall göras vad gäller målstandard och omfattning på det nationella stamvägnätet skall frågan behandlas inom ramen för den trafikkommission som riksdagen särskilt beslutat om och som regeringen inom kort har för avsikt att tillsätta. Det innebär att någon revidering av den nationella väghållningsplanen inte kommer att ske förrän kommissionen slutfört sitt utredningsarbete och nya infrastrukturplaner underställts riksdagens godkännande.

Det finns inte någon uppgörelse med Vänsterpartiet som innebär att inga fler motorvägar skall byggas. Det har heller inte varit regeringens avsikt att använda de extramedel för sysselsättningskapande åtgärder inom Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde som regeringen föreslagit för innevarande budgetår till att bygga nya motorvägar.

Anf. 104 MATS ODELL (kds):

Fru talman! Först vill jag tacka kommunikationsministern för svaret. Hon bekräftar alltså nu att den väghållningsplan som beslutades i denna kammare den 8 juni 1993 inte kommer att genomföras som planerat.

Det talas här om en trafikkommission som skall se över planerna. Vidare skall det ske en revidering, och det skall utarbetas nya infrastrukturplaner som skall underställas riksdagens godkännande.

Fru talman! Inte undra på att det har skapats en mycket stor oro på många ställen runt om i landet. Av alla, minst sagt, motstridiga uttalanden som har kommit om infrastrukturinvesteringarna har man nu uppnått en nivå där det skapats en genuin osäkerhet om vad som egentligen gäller. Den osäkerheten gäller riksdagen, regionerna, de berörda verken och, inte minst, anläggningsbranschen och alla anställda där.

När man hör kommunikationsministerns svar skall man dra sig till minnes att när den förra regeringen lade fram ett investeringsprogram

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

på 98 miljarder kronor så undertecknade Ines Uusmann en motion, enligt vilken 200 miljarder kronor skulle satsas inom den här sektorn.

I valrörelsen var ju själva grundbulten i det socialdemokratiska sysselsättningspaketet just satsningar på infrastruktur, skolor, vägar, järnvägar etc. Detta skulle ge 90 000 nya jobb. Men det hela har skrumpnat ihop, så av detta har det bara blivit en tumme. Det skall ju skäras ned enligt de beslut som fattats. Av de stolta planerna på 90 000 jobb blir det alltså bara en tumme kvar. Detta är minst sagt beklagligt.

Anf. 105 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Mats Odell har ställt den här frågan, för nu kan vi klara ut diskussionen om motorvägar eller inte.

Under förra mandatperioden fattade riksdagen faktiskt beslut om en översyn, en nationell trafikkommission, för att väga in miljöhänsyn och en helhetssyn i infrastrukturplaneringen. I detta skulle ingå inte bara vägar och järnvägar utan också sjöfart, inklusive hamnpolitik, och luftfart.

Det här bestämdes alltså under den förra mandatperioden och är inget påhitt från en ny kommunikationsminister. Däremot ställer jag mig naturligtvis bakom det riksdagsbeslut som jag själv har varit tillskyndare till. Dessutom tycker jag att det är mycket bra att vi kan göra allvar av det prat som vi har ägnat oss åt de senaste åren, om helhetssyn och miljöhänsyn.

Skall detta bli allvar, Mats Odell, betyder det att man måste vara beredd att också kunna revidera den nationella väghållningsplanen, precis som andra infrastrukturplaneringar. Annars är det inte mycket mening med att tillsätta en trafikpolitisk kommission.

Anf. 106 MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jag tror att Ines Uusmann och jag är helt överens om att det är mycket viktigt med miljöhänsyn i trafikpolitiken. Det som är så förvånande i detta sammanhang är att den förra regeringen faktiskt lade fram en väghållningsplan som inkluderade miljöhänsyn, bl.a. genom att vi på mindre trafikstarka avsnitt inte förordade motorvägsstandard, utan i stället föreslog 13-metersväg.

Ines Uusmann undertecknade då en motion och drev i denna kammar genom att vi skulle gå upp från 13-metersväg till motorväg på avsnitten Gävle–Sundsvall, hela sträckan Göteborg–Svinesund och hela E 18 genom Örebro län, för att nämna några exempel.

Jag är mycket glad att denna nya miljöinsikt har börjat manifesteras sig. Men frågan är om det är rätt. Jag menar att infrastrukturinvesteringar är något långsiktigt. Dem kan man inte hålla på och kasta med fram och tillbaka. Det är detta som är så upprörande, att det finns ett antal olika besked som hela tiden är motstridiga.

Anf. 107 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag tror att vi kan vara överens om att infrastrukturinvesteringar är någonting som är långsiktigt. Jag brukar själv säga att detta inte är någonting som man kan bestämma på en kafferast. Det är

därför som vi behöver den trafikpolitiska kommissionen, som kan förbereda ett nytt trafikpolitiskt riksdagsbeslut under den här mandatperioden.

Jag tror att vi kan återkomma till det utredningsarbetet och säkert både diskutera revideringar och nya synsätt när det gäller trafikströmmar och liknande.

Anf. 108 MATS ODELL (kds):

Fru talman! Det här som är så långsiktigt skall inte bestämmas på en kafferast, säger Ines Uusmann. Frågan är när kafferasten inföll. Var det under valrörelsen, där man fortfarande talade om 90 000 nya jobb genom ökade satsningar på infrastrukturen, eller har detta tillkommit efteråt?

Det som jag tycker att man kan finna litet tveksamt när man studerar Perssonplanen är att de två miljarder extra som satsas på vägunderhåll skall tas bl.a. genom extra inleveranser från statliga bolag och verk.

Jag vill fråga Ines Uusmann direkt: Är det medel från Telia för kommande teleinvesteringar som nu skall dras in för andra gången och malas ned till vägunderhåll, på grund av att man inte orkar genomföra tillräckliga besparingar och inkomstförstärkningar, så att man klarar vägunderhållet via den ordinarie budgethanteringen?

Anf. 109 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Vi kanske inte skall ta alltför stora bokstäver i munnen när vi diskuterar vägunderhållet. Jag trodde att vi var överens om att det är ett kapitel som inte har varit alltför prioriterat under de senaste åren, när man bara diskuterat nyinvesteringar.

Vägunderhållet är viktigt dels därför att det handlar om att inte fortsätta kapitalförstöringen, dels för att det ger ordentligt med nya jobb. Det ger betydligt fler jobb än om man lägger motsvarande summa pengar på nyinvesteringar. Detta vet jag att Mats Odell känner till precis lika väl som jag.

Anf. 110 MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jag håller med Ines Uusmann om att vägunderhåll är viktigt. Det är också viktigt hur man finansierar detta vägunderhåll. Om man från Telia, som är vårt spetsföretag när det gäller att bygga ut informationsteknologin och möjliggöra decentraliserad tjänsteproduktion över hela landet, skall ta pengar som skulle använts till utbyggnad av vår teleinfrastruktur och lägga på vägunderhållet, anser jag det vara oerhört allvarligt. Är det detta som den socialdemokratiska regeringen planerar för andra gången?

Förra gången det begav sig var 1990/91, när man tog 5 miljarder kronor ur dåvarande Televerkets balansräkning och satsade på att bygga ut vägar.

Jag tycker att detta är en politik som inte vittnar om att man har förstått hur framtidens kommunikationer måste utformas i ett land av Sveriges karaktär.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 111 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag förstår inte riktigt vad Mats Odell insinuerar. Det finns ingen delad mening mellan mig och Mats Odell om att vi behöver satsa på infrastruktur i form av elektroniska motorvägar, dvs. de investeringar som Telia har för avsikt att göra. Detta upplever jag som mer av en insinuation än någonting som har verklighet bakom sig. Den nya regeringen har varit oerhört tydlig när det gäller utbyggnaden av IT-området över huvud taget.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

På förslag av talmannen beslöt kammaren kl. 16.16 att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

25 § Svar på fråga 1994/95:134 om FN:s barnkonvention och asylsökande föräldrar

Anf. 112 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Juan Fonseca har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att FN:s barnkonvention också skall gälla för asylsökande föräldrar.

Inledningsvis vill jag poängtera att Sverige lägger mycket stor vikt vid barnkonventionen. Sverige var ett av de första länderna att ratificera den och också att avlämna en rapport om dess tillämpning. Rapporten prövades av en av FN utsedd kommitté 1993, och man uttryckte sig mycket uppskattande om Sveriges tillämpning av barnkonventionen.

När det gäller konventionens ställning i förhållande till svensk lagstiftning är det på det sättet att konventionen inte utgör svensk rätt och därför inte tillämpas *direkt* av svenska domstolar och myndigheter. Däremot ingår den som tolkningsunderlag vid tillämpningen av de svenska reglerna på området.

Jag tolkar Juan Fonseca så att han menar att barnkonventionens regler skulle hindra att asylsökande föräldrar och barn skiljs åt. Så är det inte; det finns nämligen inte något absolut förbud mot detta. Naturligtvis skall man i största möjliga utsträckning undvika familjesplittringar, men i en del fall är det svårt att göra det, detta på grund av de olika intresseavvägningar som måste göras i varje enskilt fall. Ett exempel på detta kan vara om en utlänning i Sverige begått ett allvarligt brott, såsom ett narkotikabrott. Då kan den omständigheten väga tyngre än

den familjeanknytning personen i fråga har. Som jag ser det är det därför omöjligt att i alla lägen garantera att familjen kan hålla samman. Jag avser dock att se till att en genomgång av myndigheternas tillämpning av svensk lag sker för att få klarlagt hur konventionen tillämpas inom detta område.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 113 JUAN FONSECA (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka invandrarministern för svaret. Anledningen till min fråga är att jag känner oro över vissa beslut att inte bevilja uppehållstillstånd och vissa verkställighetsåtgärder som leder till att barn skiljs från en förälder eller från båda föräldrarna. Så är exempelvis förhållandet i fallet med Mirzeta Palic, en tvåbarnsmamma med bosniskt medborgarskap.

Mirzeta Palic kom till Sverige tillsammans med sin serbiske make. Hon och maken är numera skilda från varandra. Familjen har fått avslag på sin begäran om uppehållstillstånd. Till följd av beslutet skall Mirzeta Palic och hennes barn avvisas till Serbien-Montenegro trots att de är bosniska medborgare. Polismyndigheten har haft för avsikt att verkställa beslutet på det sättet att mannen och det ena barnet, som är inskrivet i hans pass, skulle skickas för sig till Serbien-Montenegro. Detta skulle betyda att familjen splittrades, eftersom Mirzeta Palic inte kommer att släppas in i Serbien-Montenegro. Hon har nu gått under jorden med båda sina barn.

I en skrivelse från barnombudsmannen till invandrarminister Leif Blomberg anförs angående detta fall att avvísningar som leder till att barn separeras från en förälder eller båda föräldrarna inte får beslutas eller verkställas. Ett sådant förfarande strider enligt barnombudsmannen mot artiklarna 3, 9 och 10 i FN:s barnkonvention.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis föreslå invandrarministern att han i framtiden skall beakta detta i denna typ av fall. Jag tycker vidare att han skall föreslå att tillämpningen av barnkonventionen också tas upp i den parlamentariska kommitté som nu skall se över invandrings- och flyktingpolitiken.

Anf. 114 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Att detta tas upp i den parlamentariska kommittén är kanske det bästa tillvägagångssättet. Det övervägs just nu om en särskild utredningsman skall tillsättas. Svaret på den frågan får vi under morgondagen, när man har sett litet närmare på denna fråga. Men Juan Fonseca kommer att få sin önskan om att detta skall ses över uppfylld.

Jag är lika angelägen som alla andra att följa intentionerna i de konventioner som vi har skrivit under. Jag menar också att vi gör det. Men både Juan Fonseca och andra har gjort påståenden i detta sammanhang, och jag tycker därför att det är viktigt att vi undersöker detta. Har vi gjort något fel, får vi rätta till det.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 115 JUAN FONSECA (s):

Herr talman! Jag är glad att invandrarministern kan acceptera att frågan lyfts upp antingen genom tillsättande av en utredningsman eller genom att den tas upp i riktlinjerna för den parlamentariska utredning som skall studera invandrings- och flyktingpolitiken. Jag vill återigen säga att anledningen till min fråga är att jag är bekymrad över Utlänningsnämndens agerande i de flesta fall som gäller barns skiljande från sina föräldrar. Konstigt nog är det så, Leif Blomberg, att yttrandena från Utlänningsnämnden för det mesta är negativa. Mycket få eller inga har varit till barnens fördel.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1994/95:140 om samarbetet med FN:s flyktingkommissariat

Anf. 116 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Ulla Hoffmann har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att Sverige skall fullgöra sina åtaganden enligt 1951 års flyktingkonvention i fråga om samarbete med FN:s flyktingkommissariat.

Jag anser att Sverige fullgör sina åtaganden enligt konventionen i detta avseende och har i allt väsentligt ett bra samarbete, som fortlöpande utvecklas.

Ulla Hoffmann tar i sin fråga upp exempel på fall där Utlänningsnämnden påstås ha vägrat att samarbeta med UNHCR. Jag känner inte närmare till detaljerna i de fall som Ulla Hoffmann redogör för, men jag har fått information om att frågan har diskuterats mellan Utlänningsnämnden och UNHCR:s representant här i Stockholm. Jag anser att detta är en sak för myndigheten att klara ut. Jag har informerats om att Utlänningsnämnden och UNHCR träffas regelbundet och att samarbetet sker på ett förtroendefullt sätt.

Anf. 117 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vill påminna om att Sverige den 16 augusti 1954 ratificerade FN-konventionen om flyktingars rättsliga ställning. I artikel 35 förbinder vi oss att samarbeta med de organ, bl.a. UNHCR, som skall övervaka att bestämmelserna i 1951 års konvention efterlevs.

Vid ett antal tillfällen har Utlänningsnämnden – på den punkten skiljer sig våra uppgifter – vägrat att samarbeta med UNHCR, vilket också har påpekats av representanter för flyktingkommissariatet i artiklar i dagspressen. Det är förstås inte acceptabelt. Regeringen kan inte krypa undan från sitt ansvar, och det måste ske en fundamental förändring i Utlänningsnämndens inställning till flyktingkommissariatet.

Det är också intressant att statsrådet anser att Sverige fullgör sina åtaganden. Jag undrar mot den bakgrunden hur statsrådet tänker förhålla sig till EU-parlamentets protester och skrivelse till statsministern.

Dessutom har olika partigrupper, bl.a. statsrådets egen, vädjat om att Utlänningsnämnden skall beakta UNHCR:s bedömningar.

Den liberala och demokratiska gruppen anser att detta är en viktig fråga. Ett land som är medlem eller som skall bli medlem måste följa kraven på iakttagande av de mest fundamentala rättsliga och moraliska rättigheterna.

Detta är något som händer nu och som även måste åtgärdas nu. Det är i dag som människor blir utvisade, bl.a. till Serbien.

Anf. 118 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Det finns inte i konventionen något som säger att vi vid varje tillfälle har att följa det som UNHCR menar att vi bör göra. Vi har att göra en bedömning utifrån svensk lagstiftning och tillämpningen av denna liksom utifrån andan och meningen i de konventioner som vi har undertecknat. Det är viktigt att komma ihåg att det inte finns något bindande åtagande från vår sida att anse att UNHCR alltid gör den rätta tolkningen. Vi har förbehållit oss rätten att göra tolkningen med utgångspunkt i vår lagstiftning. I 99 fall av 100 stämmer tolkningen väl överens med UNHCR:s tolkning. Emellanåt kan vi göra skilda bedömningar. Det är viktigt att komma ihåg att det kan vara så. Det behöver inte innebära att vi för den skull nonchalerar – som din fråga antyder – eller negligerar UNHCR:s roll. Tvärtom! Vi har all anledning att slå vakt om den organisationen. Jag vill påstå att Sverige är en av de länder som mest följer vad UNHCR säger – därför att det är viktigt.

Anf. 119 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Som jag har sagt tidigare delar jag inte riktigt statsrådets uppfattning. Jag tycker att det framgår av de dokument som finns – bl.a. breven från de olika grupperna i Europaparlamentet – att man vädjar att Sverige skall följa de bedömningar som UNHCR gör.

Juan Fonseca tog upp ett fall tidigare. Det är ett av de exempel jag har anfört. Jag menar att vi inte kan vänta på utredningar. Regeringen måste ta sitt ansvar. Om det är så att det begås fel kan detta inte överlämnas åt myndigheterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1994/95:147 om de kurdiska flyktingarna i Estland

Anf. 120 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Ulla Hoffman har frågat mig vad regeringen avser att vidta för åtgärder för att förmå den estniska regeringen att omedelbart frige de kurdiska flyktingarna och göra en grundlig bedömning av deras skyddsbehov.

Vid mötet den 19 oktober i Tallinn lovade den estniska regeringen att skyndsamt överväga bl.a. återförening av de splittrade familjerna och möjligheten för dessa att röra sig fritt. Från svensk och finsk sida

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

utlovades experthjälp för att de estniska myndigheterna skulle kunna komma till rätta med de problem som uppstått. Det finns nu från Statens invandrarverk en handläggare redo att bistå esterna i statusbestämning av de asylsökande.

Vi har precis i dagarna fått höra att den estniska regeringen nu är beredd att ta emot de utländska experterna, som kommer att åka till Tallinn inom kort. På detta sätt kan vi hjälpa de estniska myndigheterna med att bygga upp ett mottagningssystem och komma till rätta med de missförhållanden som nu råder.

Anf. 121 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. När vi diskuterade denna fråga senast lovade jag att jag skulle återkomma för att följa upp frågan, vilket jag nu gör.

Jag menar att det är viktigt att Sverige i alla lägen utövar påtryckningar så att de fängslade irakierna i Estland blir frisläppta och att de får en grundlig och seriös utredning.

Jag vill i det här sammanhanget dra paralleller med hur regeringen agerade i fråga om information om Raoul Wallenberg. Vid vartenda möjligt och omöjligt tillfälle i alla sammanhang restes den frågan. Så småningom gav det också resultat. Det vore alltså på sin plats med ett liknande agerande med krav på att de fängslade kurderna från Irak släpps fria och ges ett humanitärt bemötande. Grundproblemet är att de sitter fängslade utan att kunna söka asyl.

Anf. 122 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Vi har gjort vad vi kan göra i denna situation. Vi gör det i samverkan med våra finska kollegor på området och den estniska regeringen. Detta görs dessutom så skyndsamt som möjligt. Det är viktigt för oss att agera från humanitära utgångspunkter. Mot den bakgrunden är vi beredda att ställa upp med experthjälp och med andra insatser i syfte att få en tillfredsställande ordning.

Som jag sade i mitt svar alldeles nyss är vi inte alls tillfredsställda med de missförhållanden som råder. Det är mot den bakgrunden vi tycker att det är viktigt att vi gör de insatser vi kan göra. Vi gör allt vad som står i vår makt för att åstadkomma en förändring för dessa människor, men också för att hjälpa esterna och den estniska regeringen att skapa ett system som i förlängningen gör att de kan underteckna konventionen.

Anf. 123 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det var ungefär en månad sedan jag ställde denna fråga. Jag får se om jag behöver återkomma om en månad. Jag hoppas att det inte är så.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på fråga 1994/95:152 om högskoleplatser för distansstudier

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 124 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Rose-Marie Frebran har frågat mig om jag är beredd att pröva ett visst distansutbildningsprojekt från en positiv utgångspunkt. Projektet avser en samverkan mellan högskolorna i Örebro, Karlskrona/Ronneby, Gävle/Sandviken, Mitthögskolan, TBV och Utbildningsradion för att skapa utbildningsplatser för 1 800 studerande.

Under senare år har distansutbildningen utvecklats och intresset för den ökat bland skolor på alla nivåer.

Som Rose-Marie Frebran sannolikt känner till har under de senaste åren särskilda statliga medel anvisats för utveckling och drift inom distansutbildningen. En del av dessa medel har hittills fördelats till ett antal universitet och högskolor som i nätverksform åtagit sig att, utöver sin reguljära distansutbildning, skapa fler utbildningsplatser inom vissa ämnesområden i grundläggande högskoleutbildning.

Genom att den tekniska utbildningen skapar nya metoder, ser jag distansutbildningen som en stor potential när det gäller att skapa ökade möjligheter till utbildning.

Jag har i annat sammanhang pekat på möjligheten att vi även i Sverige borde skapa förutsättningar för en högskola med ett brett utbildningsutbud som når många människor enligt förebild bl.a. av det brittiska Open University.

Jag har med intresse tagit del av det initiativ som tagits av de nämnda högskolorna i syfte att skapa ytterligare utbildningsplatser.

Flera skolor har anmält sitt engagemang beträffande distansutbildning och sitt intresse för att utvidga sin verksamhet på det området.

Jag ser alltså positivt på distansutbildningens möjligheter som kunskapsförmedlare till stora grupper. Jag vet dessutom att undersökningar visar på goda studieresultat bland dem som genomgått en hel eller delar av en utbildning på distans. Inom Utbildningsdepartementet bereds för närvarande frågan om hur distansutbildningen skall organiseras i framtiden. Min förhoppning är att vi inom kort skall kunna ha ännu fler studerande i denna utbildningsform.

Anf. 125 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min fråga. Det är ett svar som på ett sätt kan synas väldigt positivt. Jag tror att det gäller saker vi kan vara överens om, inte minst betydelsen av att utveckla system med distansutbildning.

Distansutbildning kan ses från ett par olika utgångspunkter. Svaret tar kanske inte upp utgångspunkten när det gäller behovet av ett ökat antal utbildningsplatser. Det har pågått och pågår en ganska intensiv utbyggnad av antalet högskoleplatser. Men vi kan ändå konstatera att det kommer att finnas en brist på utbildningsplatser på högskolenivå inom flera områden under överskådlig tid – trots utbyggnaden.

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Detta var en bakgrund. Den andra bakgrunden är ju behovet av att öka tillgängligheten till akademisk utbildning för en större grupp studenter, dvs. en hel del av dem vi inte når i dag.

Jag har också tagit del av att arbetsmarknadens parter SAF och TCO har ställt sig positiva till just detta projekt. Här finns det kompletterande lösningar som är bra jämfört med det reguljära utbud som finns.

Statsrådet är nu välvilligt inställd till distansutbildning. Jag vill naturligtvis gärna ha ett litet svar på frågan om inställningen till det som de fyra skolorna har lyft fram. Det gäller dels projektet som berör 1 800 studenter, dels det långsiktigt utbyggda förslaget som berör 10 000 studenter med möjlighet att ta en kandidatexamen.

Anf. 126 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Jag delar helt och hållet de synpunkter Rose-Marie Frebran allmänt har framfört när det gäller behovet av distansutbildning. Som jag påpekade i mitt svar är detta en fråga som jag har tagit fram tidigare. Det har i viss mån förvånat mig att vi i Sverige ännu inte har skapat något som ens påminner om det brittiska Open University. Det har trots allt funnits sedan slutet av 60-talet. Det är min förhoppning att vi under de kommande åren skall komma en bra bit på vägen till något sådant.

Jag har nyligen fått ta del av det konkreta projektet. Det är förvisso intressant. Men jag är inte beredd att nu ta ställning till detta, eftersom det också måste vägas in i förhållande till andra propåer. Vi bör ta fram någon lämplig form för hur projektet skall drivas vidare.

Jag avser att återkomma i dessa frågor i samband med budgetpropositionen nästa år.

Anf. 127 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Såsom riksdagsledamot för Örebro län vill jag naturligtvis passa på att tala om varför detta projekt är så fantastiskt bra.

Det är fyra högskolor som vill samarbeta. Inte nog med det, det vill de göra tillsammans med TBV, som har 23 regionala och 90 lokala utbildningscentrum, och tillsammans med Utbildningsradion, som väl har så många som det finns radio- och TV-apparater i detta land, samt tillsammans med det brittiska Open University, precis det universitet som utbildningsministern framhåller som en förebild på detta område. Därför är detta projekt ganska unikt, och det verkar mycket bra och ambitiöst framtaget av dessa fyra skolor.

Min fråga är då: Visar någon av de propåer som kommit från de andra skolorna att man har samarbetat med Open University, en skola som har över 20 års erfarenhet och 125 000 studenter?

Anf. 128 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Mig veterligen är det bara detta enda projekt som haft konkreta diskussioner med Open University. Jag håller med om att förslaget på många sätt är intressant. Likväl är jag inte beredd att i dag

ta ställning till hur vi skall gå vidare i denna fråga. Det återkommer jag till i budgetpropositionen.

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 129 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Med tanke på de uppskattande orden om Open University i Storbritannien vill jag ändå indirekt uppfatta det som att detta är ett mycket intressant uppslag för utbildningsministern, något som kommer att vara ett hett tips i det vidare arbetet med distansutbildning.

Vi får kanske anledning att återkomma till detta, exempelvis vad gäller på vilket sätt departementet jobbar med dessa frågor. Så sent som under förra mandatperioden jobbade en enmansutredare med bl.a. dessa frågor. Denne person lade fram betänkandet Kunskapens krona. Det skulle ha varit intressant att redan nu ha tagit upp utifrån vilka utgångspunkter man arbetar, dvs. om man arbetar utifrån utredarens förslag eller utifrån en del av universitetets förslag när det gäller organisation osv. Men jag inser att en sådan debatt kan föra för långt i en frågestund.

Överläggningen var härmed avslutad.

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

29 § Svar på fråga 1994/95:153 om Waldorfseminariet i Kungälv

Anf. 130 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Per Lager har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder så att verksamheten vid Waldorfseminariet kan fortsätta.

Regeringen beslutade den 27 oktober 1994 att avslå framställningen från Waldorfseminariet i Kungälv om bidrag till finansiering av den lärarutbildning som för närvarande bedrivs vid seminariet.

Skälen för regeringens beslut är att seminariets ansökan om examensrätt är föremål för Kanslersämbetets prövning.

Det har påpekats att Kanslersämbetets prövning tar lång tid. Huvudorsaken är att ansökan om samma eller liknande examina behandlas tillsammans av en grupp experter och att det i detta fall handlar om flera examina. Efter det att Kanslersämbetet mottagit Waldorfseminariets i Kungälv ansökan har även Rudolf Steinerhögskolans ansökan i Järna – vilken gäller 13 olika examina – samt några statliga högskolors ansökningar om examensrätt remitterats till ämbetet. Det har lett till en revidering av den ursprungliga tidplanen. Kanslersämbetet räknar med att bedömningen av seminariets utbildningar skall föreligga under våren 1995.

Jag vill emellertid nämna att examensrätt enligt högskoleförordningen inte automatiskt medför att statliga medel till verksamheten utgår. Den frågan är en budgetfråga som prövas i varje enskilt fall.

Jag avser således inte att nu vidta några åtgärder för att ändra regeringens beslut.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 131 PER LAGER (mp):

Herr talman! Herr utbildningsminister! Jag ber att få tacka för svaret. Jag vet att en av förutsättningarna för det statliga stödet för lärarutbildningen vid Waldorfseminariet i Kungälv är just examensrätten för högskolor.

Examensrättsprövningar infördes ju den 1 juli 1993, med den nya examensordningen. Redan i maj 1993 ansökte seminariet om examensrätt. I februari 1994 blev man lovad ett svar i maj 1994. Men man fick inget svar. Nu har man väntat i 17 månader på besked och lär få vänta till senare i vår, när universitetskanslerns lärarexamensgrupp är färdig med sin värdering.

Som utbildningsministern sade, beror detta bl.a. på att man buntat ihop flera ansökningar om utbildning av liknande art. Det är mycket olyckligt för just seminariet i Kungälv. Mycket av dess ekonomi hänger just på möjligheten att få examensrätt. Skolan befinner sig i en mycket svår ekonomisk situation just nu. Och det är själva handläggningstiden som jag i första hand reagerar mot.

Jag skulle vilja fråga utbildningsministern: Finns det inte något sätt att påskynda denna utredning med tanke på att den tagit så lång tid?

Anf. 132 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Den viktigaste orsaken till att det tagit längre tid än beräknat är att andra högskolor inkommit med liknande ansökningar, framför allt Rudolf Steinerhögskolan i Järna, med 13 olika examina. Det är naturligt för Kanslersämbetet att bedöma detta i sitt sammanhang, och det är även önskvärt, eftersom ett beslut rörande en viss skola kan få prejudicerande effekter också för andra skolor, särskilt om skolorna har mycket likartad karaktär. Det är detta som ligger till grund för Kanslersämbetets beslut att utvidga ansökningsförfarandet.

Jag håller med om att det tagit lång tid. Jag vill dock samtidigt understryka det som jag tidigare sade, nämligen att examensrätt inte automatiskt medför rätt till statliga medel. Jag tycker kanske att det varit en aning oförsiktigt av Kungälvseminariet att anta studerande och lägga upp utbildningar utan att man haft ekonomiska garantier för hur dessa utbildningar skall kunna fullföljas. Detta är också en aspekt på seminariets verksamhet, vilken kommer att vägas in, föreställer jag mig, när man tittar närmare på frågan om examensrätt. Förmågan att organisera verksamheten och att skapa stabilitet i den är viktiga kriterier för Kanslersämbetet, inte enbart förmågan att på ett ansvarsfullt sätt bedriva högre utbildning.

Anf. 133 PER LAGER (mp):

Herr talman! Waldorfseminariet har aldrig under sina 10 år haft någon stabil ekonomisk grund att stå på. Ändå har man envetet kunnat driva utbildningen, och den har uppskattats av många. Man har bedrivit utbildningen med hjälp av gåvor, fondmedel, uppdragsutbildningar och elevavgifter samt med förhållandevis låga löneanspråk och inte minst med en hel del ideellt arbete.

Men en sådan form av finansiering blir allt svårare att förlita sig till. Samhället ökar också sina förväntningar. Åtagandena hamnar därför på en högre nivå. Inför hösten 1994 hade skolan, liksom tidigare år, flera avtal och löften om bl.a. uppdragsutbildningar om flyktingprojekt, uppdragsutbildningar som ekonomiskt skulle kunna hålla skolan vid liv ytterligare ett år. Men dessa utbildningar drogs in i samband med den allmänna åtstramningen. Skolans ekonomiska situation är nu prekär och definitivt akut.

Såvitt jag förstår, menar utbildningsministern att ledningen för Waldorfseminariet något har sig själv att skylla; det kan man ju tycka. Men det måste väl också finnas en vilja från samhällets sida att försvara högskolors möjlighet till en egen pedagogisk profil.

Anf. 134 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Det är ofrånkomligen så, att när man bedömer den här skolans möjlighet att bedriva utbildning måste man också titta närmare på den ekonomiska organisationen. Jag är en smula förvånad över att man gjort ekonomiska åtaganden utan att veta om man skulle kunna få statliga medel till hjälp.

Det var ganska klart uttalat att regeringen inte kunde bevilja sådana så länge granskningen om examensrätt pågår. Återigen vill jag påpeka att frågan om statliga medel måste bedömas för sig och att examensrätt i sig inte är någon garanti för statliga medel.

Anf. 135 PER LAGER (mp):

Herr talman! En av avsikterna med att ställa denna fråga var att peka på den skillnad som råder mellan förutsättningarna för Waldorfskolorna och förutsättningarna för utbildningen av Waldorflärarna. Skolorna har ju funnits sedan slutet av 40-talet. De är godkända som fristående skolor och får sedan 1992 den statliga åttiofemprocentiga skolpengen. Enligt Skolverkets tillsynsrapporter är de seminarieutbildade Waldorflärarna också behöriga.

Läroutbildningen vid seminariet i Kungälv står under statlig tillsyn, och eleverna får söka studiemedel. Ändå får skolan inget statligt stöd för själva driften! Håller inte statsrådet med mig om att förhållandet haltar?

Anf. 136 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Nej, jag kan inte hålla med om det eftersom det saknas viktiga förutsättningar. Bl.a. saknas en bedömning från Kanslersämbetet. Innan någon sådan bedömning finns kan vi över huvud taget inte ta ställning till något ekonomiskt stöd.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

30 § Svar på fråga 1994/95:107 om kriminalisering av bruk av dopningsmedel

Anf. 137 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Andre vice talman Görel Thurdin har frågat justitieministern om hon är beredd att kriminalisera konsumtion av illegala dopningsmedel. Frågan har överlämnats till mig.

Den förra regeringen beslutade den 28 juli i år om direktiv för en parlamentarisk utredning om dopning. Det är min avsikt att snarast tillsätta ledamöterna i denna utredning.

Utredningen skall bl.a. göra en allsidig översyn av dopningsproblemet omfattning och karaktär, följer av missbruk av dopningspreparat på kort och på lång sikt samt bedöma behovet av ökade informationsinsatser. Utredningen skall också studera närmare om det finns en koppling mellan missbruket av dopningsmedel och annat missbruk och våldsbrott och vilka ytterligare insatser mot missbruket som behövs. Sådana insatser kan vara att kriminalisera det icke-medicinska och icke-vetenskapliga bruket av dessa medel.

När utredningen har avslutat sitt arbete går det att ta ställning till eventuella förslag om kriminalisering av bruk av dopningsmedel.

Anf. 138 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Anna Hedborg för svaret. Jag tycker naturligtvis att det är bra att det tillsätts en utredning. Det är dessutom väldigt bråttom. Jag tolkar svaret så att det finns ett visst intresse från den socialdemokratiska regeringen för att kriminalisera missbruket av dessa dopningsmedel när denna utredning är färdig.

Jag säger att det är bråttom, därför att jag har tagit del av hur det förhåller sig. Jag har bl.a. läst Forskningsrådsnämndens skrift Källa/43 om dopning, som kom ut i mars 1994. Där konstaterar forskare att vi troligtvis har 100 000 missbrukare från nedre tonåren och uppåt. Man gjorde en enkät bland 1 384 skolungdomar i Falkenberg på sommaren 1993. Då angav 10 % av pojkarna i åren 15–16 år att de hade använt anabola steroider.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning presenterade hösten 1993 en undersökning som visar att 1–3 % av alla pojkar i Sverige använder anabola steroider. Då är det inte längre kopplat till något idrottsresultat. Detta är pojkar som inte har den kontakten. Det är något helt annat man åsyftar.

Den svenska tullen beslagtogs under det första halvåret 1993 fyra gånger så mycket anabola steroider som under hela 1992. Det ökar hela tiden.

Det är bråttom, därför att detta är toppen på ett isberg. Det skapar svåra missförhållanden ute i samhället. Misshandeln ökar. Familjer blir mycket mer utsatta. Det är det utåtriktade våldet vi i första hand träffar på. Det oprovocerade våldet ökar. Det finns många som vittnar om att det är på det sättet.

Om vi tänker oss att det i vårt samhälle i dag faktiskt finns 16-åriga pojkar som redan blivit sterila och impotenta – vilken framtid ser de

framför sig? Arbetslös ungdom kan åtminstone hoppas på att få jobb. Sådana här ungdomar riskerar att hamna i kriminalitet. Därför frågar jag: Hur länge skall vi vänta på att utredningen blir färdig, eftersom det är så bråttom?

Anf. 139 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att detta är ett problem, som dock behöver belysas ytterligare innan man kan bestämma sig för vilka åtgärder som är de mest effektiva. Däri ingår att överväga kriminalisering av bruk men också naturligtvis mycket annat. Det är inte minst viktigt att upplysning om farorna med dopning kommer de unga pojkar till del som utsätter sig för denna fara. Det kan också finnas annat som måste göras.

Jag tror att det är viktigt att en utredning kommer till stånd, bl.a. för att det också kan skapa en rejäl diskussion i samhället om detta missbruk, som naturligtvis på alla möjliga olika sätt måste stävjas.

Anf. 140 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Jag håller fullständigt med om att man alltid måste skaffa sig ökade kunskaper. Samhället förändras, det kommer in nya saker och människor får ändrade förhållanden. Både information och forskning måste utvecklas i detta sammanhang. Samtidigt finns det de som kan vittna mycket konkret om just denna svåra situation bland ungdomar.

Jag har träffat ett par unga flickor som har varit ute och informerat i landet. De var också orsaken till att Civildepartementet höll en hearing. Efter vad jag har hört från dem skulle det ha varit 30 män som aldrig hade träffat på någon som använde dopningsmedel med där.

När Folkhälsoinstitutet fördelade pengar fortsatte man inte med informationskampanjer av det slag som dessa ungdomar gjorde tillsammans med ungdomar som hade missbrukat. Därför har det halkat efter. Jag vill fråga om statsrådet Anna Hedborg är villig att ta initiativ till att ytterligare studera detta med information.

Anf. 141 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Att få i gång denna utredning är ett sätt att lyfta upp dessa frågor till ytan. Det är viktigt att det sker. Det kommer med nödvändighet att innebära att man blir tydligare i sina förslag om vad man skall kunna göra, bl.a. på informationens område. Jag tror att information är mycket viktigt. Allt det arbete som idrottsorganisationerna gör är också mycket viktigt. Även om det finns missbruk utanför den aktiva idrotten gör ändå idrottsrörelsen oerhört viktiga insatser vad gäller moralbildning och kulturen runt dessa preparat. När vi fattar beslut om vad som skall göras ytterligare vill det till att vi inte gör något som får idrottsrörelsen att sänka garden. Den måste hållas minst lika högt som i dag.

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 142 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Jag håller med statsrådet Anna Hedborg om att man måste titta noga på hur det förhåller sig. Men de forskare som skrivit i Källa säger att det nu handlar om ett annat syfte än att bli duktig i någon idrottsgren. Syftet är mera att framstå som stor och stark och på det sättet få ett övertag i samhället. Syftet är alltså ett helt annat.

Jag tolkar svaret som att det finns ett visst intresse från den socialdemokratiska regeringen för att kriminalisera missbruk av dessa dopningsmedel och att det finns ett intresse av att behandla dopningsmedel likadant som narkotika. Jag säger det därför att socialdemokraterna inte alls var villiga att kriminalisera användande av narkotika när det var uppe i kammaren.

Jag ser fram emot att utredningen tillsätts så fort som möjligt, så att vi får stopp på denna ingång till ytterligare narkotikamissbruk.

Anf. 143 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Vi har just nu förfrågningar ute om vilka representanter som skall tillsättas från partierna i utredningen. Jag hoppas att utredningen arbetar på ett sådant sätt att hela denna fråga kommer ut till diskussion och så att upplysningen blir tydlig och mycket omfattande. Jag tror att det trots allt är det allra viktigaste för de unga pojkar som riskerar sin framtida hälsa genom att använda dessa preparat av fullständigt orimliga skäl.

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1994/95:108 om val av daghem

Anf. 144 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Göte Jonsson har frågat socialministern vilka åtgärder hon avser vidta i syfte att minska föräldrarnas lagstadgade rätt att välja alternativa dagis. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Jag avser inte att föreslå några åtgärder som hindrar föräldrar i deras fria val av daghem för sina barn.

I propositionen (1994/95:61) ”Vårdnadsbidraget. Garantidagarna. Enskild barnomsorg” föreslås att kommunernas skyldighet att ge bidrag till enskilda förskolor, enskilda fritidshem och enskild integrerad skolbarnomsorg, som skulle ha trätt i kraft den 1 januari 1995, upphävs. I stället föreslås att kommunerna efter egen bedömning får lämna bidrag till sådan enskild verksamhet. Bidraget bör i sådana fall inte oskäligt avvika från kommunens kostnader per barn i motsvarande verksamhet.

Anf. 145 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret, men jag måste säga att jag är mycket konfunderad över det. På en halv A-4-sida svarar statsrådet tvetydigt med halvsanning. Statsrådet säger att regeringen inte tänker vidta åtgärder som hindrar föräldrarnas fria val. Sedan kommer det

klara beskedet: Vi kommer att lägga fram, och har lagt fram, förslag som innebär att det är kommunerna som utifrån sin egen bedömning bestämmer om det blir alternativ barnomsorg eller inte.

Hur kan statsrådet i en frågedebatt lämna ett sådant besked? Det är faktiskt på papperet klarlagt att man från den socialdemokratiska regeringens sida säger: Vi ämnar inte hindra. Men sedan säger man klart ut att det är kommunen efter egen bedömning som lämnar bidrag i dessa fall.

Menar statsrådet att de föräldrar som väljer alternativ barnomsorg skall finansiera den själva? Ät det detta som statsrådet anser vara det samma som kommunernas fria val i förhållande till kommunal barnomsorg?

Anf. 146 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Det finns många bra privata daghem, och många kommuner uppskattar dem som en del i sin barnomsorg i kommunen därför att deras kommuninvånare uppskattar daghemmen. Där kommer det sannolikt att fortsätta att vara precis som det är. Dessa daghem kommer att finnas som en del i kommunens utbud av barnomsorg.

Kommunerna har ansvaret att se till att alla barn skall få rätt till barnomsorg. Kommunerna har också en kärv ekonomi. Det är rimligt att de får möjligheten att göra bedömningen om den fria dragningsrätten när det gäller deras pengar. Den valfrihet som ligger i den fria etableringsrätten handlar i väldigt hög grad om valfriheten för producenterna. Valfriheten för kommunens innevånare är en viktig del i den lokala demokratin i kommunen. Vi har kommunalpolitiker som är fullt kapabla att skapa en valfrihet för sin kommuns innevånare. De gör det och kommer säkert att fortsätta att göra det. Men de behöver också kunna ta ansvar för sin kommuns ekonomi.

Anf. 147 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Det hade varit prydligt om statsrådet i sitt svar hade nämnt att det är ekonomin som styr den socialdemokratiska regeringens familjepolitik. Nu är det inte det beskedet som jag har fått. Statsrådet Hedborg säger i stället att föräldrarnas fria val ligger fast, men samtidigt omöjliggör ni föräldrarnas fria val.

Låt oss säga att det är 15 föräldrar som vill starta ett alternativt daghem. Kommunens politiker säger nej till detta. Då måste jag fråga statsrådet: Har dessa föräldrar möjlighet enligt det förslag som statsrådet har lämnat till riksdagen att starta sin verksamhet och få kommunalt bidrag för denna?

Anf. 148 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! De får ta upp en diskussion med kommunen om barnomsorgen och sina förslag att etablera egen verksamhet. Får de kommunen med på ett avtal, får de rätt att starta daghemmet. Om kommunen finner att den av något skäl inte har möjligheter, vill eller kan satsa på det daghemmet, får de inte någon möjlighet att starta ett eget daghem. Men rätt till daghemsp plats har de. Det är naturligtvis för de allra

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

flesta kommuner viktigt att föräldrar dessutom har rätt till en sådan daghemsp plats som de vill ha.

Anf. 149 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Det var inte det som min fråga gällde, utan den gällde föräldrarnas fria val när det gäller barnomsorgen. Vi vet utifrån undersökningar att det är skillnad på synen på alternativ barnomsorg beroende på vilken ideologisk majoritet kommunerna har. Då är det statsrådets uppfattning att det är den ideologiska majoriteten i kommunen som skall styra, inte föräldrarna själva. Det är detta klara besked som jag har fått. Statsrådet säger ju att om kommunen säger nej, blir det heller inget stöd till kommunal barnomsorg.

Då är frågan: Vem drabbas av detta? Jo, det är givetvis låginkomsttagarna, de ensamma mödrarna. Det är deras barn som inte får del av den barnomsorg som deras föräldrar anser vara bäst. Jag tycker att det är en mycket märklig syn på föräldrarnas valfrihet i ett sådant sammanhang.

Anf. 150 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Kommunerna är inte bara ideologiska, de är också mycket praktiska och har en i allmänhet relativt pragmatisk syn på sitt uppdrag att skapa barndaghemsp platser till alla barn. De kommer i stor utsträckning, precis som de gör i dag, med all säkerhet att också bejaka bra privat barnomsorg. Men det är rimligt att den som har ansvar för både att det skall finnas bra barnomsorg för alla barn och dessutom ekonomin i det också har rätt att ställa krav och i sista hand bestämma om omfattningen av den etablering som sker i kommunen.

Anf. 151 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag har själv varit kommunalpolitiker, och jag har stor respekt för kommunalpolitiker. I och för sig delar jag statsrådets uppfattning på den punkten.

Vad det här handlar om är föräldrarnas rättssäkerhet. Vi vet – och detta ligger också i den lokala demokratins styrka – att det är den politiska majoriteten som också återspeglar ideologin i de beslut som fattas. Men när det gäller barnomsorgen är det inte ideologin i den ena eller den andra kommunen som skall styra, utan föräldrarnas ansvar. Det är föräldrarnas ansvar som är viktigt.

Jag vill fråga statsrådet: Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta nu när den här lagen upphävs för att kommuner som inte accepterar alternativ också skall acceptera alternativen för att föräldrarna skall få rättvisa i dessa sammanhang? Det är en rättssäkerhetsfråga.

Anf. 152 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Jag har det största förtroende för kommunalpolitikernas förmåga att skapa ett rättssäkert beslutssystem i sina kommuner och har inte minsta tvivel om att rättssäkerhet kommer att fortsätta att gälla i våra kommuner på det här området som på de flesta andra.

Valfriheten för föräldrar talar Göte Jonsson om. Den absolut viktigaste valfriheten för föräldrar, valmöjlighet nummer ett, är att det finns ett bra dagis för ens barn. Kommunerna har skyldigheten att se till att det finns. De skall därtill se till att pengarna räcker till bra dagis till alla barn.

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Svar på fråga 1994/95:143 om flerbarnstillägget

Anf. 153 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Chatrine Pålsson har frågat mig om jag avser verka för att försämringen av flerbarnstillägget får en fördelningspolitisk effekt.

Att sanera statsfinanserna är en av regeringens viktigaste uppgifter. I regeringens proposition 1994/95:25 föreslås en rad åtgärder som har detta syfte. Förutom inkomstförstärkningar föreslås utgiftsbesparingar som drabbar de flesta grupper i samhället.

Bland utgiftsbesparingarna föreslås vissa begränsningar av flerbarnstillägget men med inriktningen att skydda de riktigt stora familjerna. Förslaget innebär att flerbarnstillägget justeras ned och lämnas med 2 400 kr per år för det tredje barnet, med 7 200 kr för det fjärde barnet och med oförändrat 9 000 kr per år för det femte och varje ytterligare barn.

De aspekter som Chatrine Pålsson efterlyser har således beaktats.

Anf. 154 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Anledningen till att jag ställde den här frågan var faktiskt Socialdemokraternas manifest om barn- och familjepolitik som kom ut den 25 augusti 1994. Där kan jag läsa: De förändringar i flerbarnstillägget som ingår i vårt sparprogram kommer att genomföras successivt. Under 1995 kommer reglerna att förändras så att inga nya flerbarnstillägg utgår.

Jag måste fråga statsrådet om det är Socialdemokraternas åsikt, eller om man har reviderat den, att det inte kommer att utgå några nya flerbarnstillägg nästkommande år?

Anf. 155 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Ja, på den här punkten är förslaget ett annat. Det kommer att utgå nya flerbarnstillägg men med de reduceringar som jag just har redogjort för.

Anf. 156 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Det kan möjligtvis lätta min oro.

Jag vill citera ur en artikel som Birgitta Dahl skrev i tidningen Arbetet i februari: "Vi socialdemokrater visar att vi i hårda tider slår vakt om skyddsnäten kring barnen. Sverige är i ett svårt ekonomiskt läge. Men ingen kan försvara att detta så hårt ska drabba barnen."

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:27
22 november

Svar på frågor

Det lät under valrörelsen som att socialdemokraterna skulle slå vakt om den här politiken. Nu lägger man fram förslag efter förslag till försämringar. Man skall ta bort vårdnadsbidraget och genom att ta bort garantidagar straffa dem som har utnyttjat det. Man skall nu skära oerhört hårt i flerbarnstillägget. Det måste kännas som ett dräpslag mot familjerna, att man gör det i stort sett omöjligt för familjerna att någorlunda få bestämma över hur de vill ordna sin egen omsorg om barnen.

Anf. 157 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Just nu diskuterar vi frågan om flerbarnstilläggen. De förslag som vi har lagt fram innebär att det om ett antal år kommer att finnas kvar betydligt mera av flerbarnstillägget än vad det skulle annars.

Sedan är den här diskussionen litet märklig. De förslag som vi har lagt fram är som en mild västanfläkt jämfört med de förslag om flerbarnstilläggen som lades fram av en regering som stod frågeställaren närmare. Dessa förslag innebar att en fembarnsfamilj blev av med 4 500 kr, en sexbarnsfamilj med 9 000 kr och en åttabarnsfamilj blev av med 18 000 kr. Nu blir dessa familjer av med 3 900 kr. Så det är fråga om betydligt mindre.

Anf. 158 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Det var bekymmersamt att fatta dessa beslut, som också kritiserades väldigt hårt. Det är därför som det är ännu konstigare att socialdemokraterna lägger fram ett sådant här förslag.

Jag är glad att socialdemokraterna har antagit det kristdemokratiska förslaget om en översyn av det familjepolitiska stödet. Men jag förstår inte hur man har mage att i den ekonomisk-politiska propositionen tala om att man skall ta bort vårdnadsbidraget, reducera flerbarnstillägget och slopa garantidagarna. Sedan skall man göra en översyn så att det fördelningspolitiskt blir rätt fördelning. Vad finns det kvar av familjepolitiken att se över, om man plockar bort stöd innan man har börjat arbetet?

Anf. 159 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Vi för tydligen en bredare debatt än vad frågan omfattade.

Det är egentligen rätt så enkelt. Det finns saker som vi har beslutat oss för att genomföra. Till dessa hör att avskaffa vårdnadsbidraget. Sedan finns det frågor som återstår att utreda vidare innan vi kan bestämma oss för hur vi skall göra. Det kommer inte att vara lätta eller roliga beslut som skall fattas på familjepolitikens område. Det går inte att skära bort 3 miljarder kronor på familjepolitikens område utan att det känns både bekymmersamt och ledsamt. Men innan vi gör det skall vi ha en ordentlig genomgång för att se på vilket sätt det skall ske för att göra minsta möjliga skada.

Anf. 160 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag hoppas att statsrådet har förståelse för att dessa frågor hör ihop. Inte först och främst för oss politiker men för den enskilda familjen är detta kommunicerande kärn, hur man har det totalt ekonomiskt i en familj. Det är då viktigt att man ser över så att nedskärningarna inte slår alldeles fel.

Som statsrådet vet poängterar och prioriterar jag gång på gång att föräldrarna själva skall få avgöra hur de vill ordna sin barnomsorg. Detta med flerbarnstillägget har trots allt inneburit en möjlighet för dem som vill stanna hemma på hel- eller deltid. Men också detta kommer familjerna att snivas på, särskilt de familjer som har tre barn, vilka tycks vara i skottgluggen på ett alldeles speciellt sätt.

Anf. 161 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Vi vet också att frågorna hör ihop. Vi kommer nu att göra en utredning om på vilket sätt de 3 miljarderna skall skäras bort.

Den borgerliga regeringens föreslagna nedskärning av flerbarnstillägget var ändå ett större misslyckande. Vi får väl enas om att det i alla fall är betydligt bättre med en mindre nedskärning av flerbarnstillägget än en större.

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förkortad motionstid

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1994/95:117 Lag om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, m.m. till jordbruksutskottet

Regeringen hade föreslagit att riksdagen skulle besluta att motions-tiden för denna proposition förkortades till åtta dagar.

Kammaren beslöt att förkorta motionstiden till att utgå tisdagen den 29 november.

34 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkande 1994/95:KU25

Jordbruksutskottets betänkande 1994/95:JoU1

Prot. 1994/95:27

22 november

Svar på frågor

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

35 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition
1994/95:122 finansiering av medlemskap i EU

Förslag
1994/95:RB2 Förslag om vissa långsiktiga internationella låneåtaganden

Motioner
med anledning av prop. 1994/95:35 Sveriges anslutning till Världshandelsorganisationen m.m.
1994/95:N3 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1994/95:N4 av Eva Goës och Ronny Korsberg (mp)

med anledning av prop. 1994/95:48 Tillämpningen av Europeiska gemenskapernas konkurrens- och statsstödsregler, m.m.
1994/95:N5 av Kjell Ericsson (c)

med anledning av prop. 1994/95:53 Omräkningsförfarande vid fastighetstaxeringen, m.m.
1994/95:Sk19 av Sören Lekberg och Nils T Svensson (s)
1994/95:Sk20 av Bo Lundgren m.fl. (m)

med anledning av prop. 1994/95:57 Mervärdesskatten och EG
1994/95:Sk21 av Tom Heyman (m)
1994/95:Sk22 av Isa Halvarsson (fp)
1994/95:Sk23 av Kjell Ericsson (c)
1994/95:Sk24 av Stig Bertilsson (m)
1994/95:Sk25 av Bo Lundgren m.fl. (m)
1994/95:Sk26 av Wiggo Komstedt (m)
1994/95:Sk27 av Wiggo Komstedt (m)
1994/95:Sk28 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1994/95:Sk29 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

med anledning av prop. 1994/95:61 Vårdnadsbidraget. Garantidagarna.
Enskild barnomsorg
1994/95:So5 av Göran Hägglund m.fl. (kds, m, c, fp)
1994/95:So6 av Gustaf von Essen (m)
1994/95:So7 av Roland Larsson (c)
1994/95:So8 av Inger Davidson och Chatrine Pålsson (kds)
1994/95:So9 av Barbro Westerholm (fp)
1994/95:So10 av Thomas Östros (s)
1994/95:So11 av Margareta Israelsson m.fl. (s)

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

med anledning av prop. 1994/95:69 Viss lagstiftning om besiktning på fordonsområdet

1994/95:T15 av Wiggo Komstedt m.fl. (m)

1994/95:T16 av Anita Jönsson (s)

1994/95:T17 av Monica Öhman m.fl. (s)

med anledning av prop. 1994/95:80 Vissa ändringar i kyrkolagen

1994/95:K3 av Anders Svärd (c)

med anledning av prop. 1994/95:84 Vissa ändringar i ellagen, m.m.

1994/95:N6 av Lars Tobisson m.fl. (m, c, fp, kds)

1994/95:N7 av Arne Kjörnsberg (s)

med anledning av prop. 1994/95:88 Ersättning från sjukförsäkringen för vissa vårdförmåner till landsting och kommuner i internationella förhållanden m.m.

1994/95:Sf7 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

1994/95:Sf8 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)

med anledning av prop. 1994/95:89 Förslag till alkohollag

1994/95:So12 av Berndt Ekholm (s)

1994/95:So13 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

1994/95:So14 av Sören Lekberg m. fl. (s)

1994/95:So15 av Rose-Marie Frebran och Fanny Rizell (kds)

1994/95:So16 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1994/95:So17 av Barbro Westerholm och Elver Jonsson (fp)

1994/95:So18 av Roland Larsson (c)

1994/95:So19 av Göran Magnusson m.fl. (s, c, fp, mp)

med anledning av prop. 1994/95:92 Nya tidpunkter för redovisning och betalning av skatter och avgifter, m.m.

1994/95:Sk30 av Holger Gustafsson (kds)

1994/95:Sk31 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1994/95:Sk32 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

med anledning av prop. 1994/95:96 Garanterat studentinflytande genom bibehållet kårobligatorium

1994/95:Ub13 av Lars Leijonborg m.fl. (fp, m, c, kds)

1994/95:Ub14 av Thomas Östros (s)

med anledning av prop. 1994/95:98 Vissa studiestödsfrågor

1994/95:Sf9 av Lars Leijonborg m.fl. (fp, m, c, kds)

1994/95:Sf10 av Rose-Marie Frebran och Fanny Rizell (kds)

med anledning av prop. 1994/95:99 Förändringar i arbetslöshetsersättningen

1994/95:A3 av Per-Ola Eriksson m.fl. (c, m, fp, kds)

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

1994/95:A4 av Sten Svensson (m)
1994/95:A5 av Sonia Karlsson och Krister Örnfjäder (s)
1994/95:A6 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1994/95:A7 av Elving Andersson m.fl. (c)
1994/95:A8 av Johnny Ahlqvist m.fl. (s)
1994/95:A9 av Ronny Olander m.fl. (s)
1994/95:A10 av Carin Lundberg m.fl. (s)
1994/95:A11 av Hans Karlsson m.fl. (s)
1994/95:A12 av Barbro Johansson (mp)

med anledning av prop. 1994/95:101 Frivillig miljöstyrning och miljörevision

1994/95:Jo4 av Elving Andersson och Erling Bager (c, fp)
1994/95:Jo5 av Marianne Carlström m.fl. (s)

med anledning av prop. 1994/95:102 Övergång av verksamheter och kollektiva uppsägningar

1994/95:A13 av Tom Heyman (m)
1994/95:A14 av Sinikka Bohlin (s)
1994/95:A15 av Hans Andersson m.fl. (v)
1994/95:A16 av Per Unckel m.fl. (m)

med anledning av prop. 1994/95:106 Ändrat ikraftträdande av ändringar i plan- och bygglagen, m.m.

1994/95:Bo6 av Ingrid Skeppstedt m.fl. (c)

36 § Kammaren åtskildes kl. 18.56.

Förhandlingarna leddes av
förste vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 12 § anf. 47
(delvis),
av talmannen därefter t.o.m. ajourneringen kl. 16.16 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LENA JÖNSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1994/95:27
22 november

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om partiledarnas redovisning om EU	1
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
4 § Meddelande om svar på interpellationer	1
5 § Svar på fråga 1994/95:70 om informationen om ett EU- medlemskaps ekonomiska konsekvenser	2
Anf. 1 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	2
Anf. 2 JOHAN LÖNNROTH (v):	2
6 § Svar på fråga 1994/95:101 om Tipstjänst och idrottens organisationer m.fl.	3
Anf. 3 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	3
Anf. 4 BO LUNDGREN (m):	4
Anf. 5 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	4
Anf. 6 BO LUNDGREN (m):	5
Anf. 7 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	5
Anf. 8 BO LUNDGREN (m):	5
Anf. 9 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	6
Anf. 10 BO LUNDGREN (m):	6
Anf. 11 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	6
7 § Svar på fråga 1994/95:110 om skatt på reklamfinansierade TV-kanaler	7
Anf. 12 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	7
Anf. 13 INGER LUNDBERG (s):	7
Anf. 14 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	8
Anf. 15 INGER LUNDBERG (s):	8
8 § Svar på fråga 1994/95:155 om yrkesfiskarnas avdrag för ökade levnadsomkostnader	8
Anf. 16 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	8
Anf. 17 PER LAGER (mp):	9
Anf. 18 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	9
Anf. 19 PER LAGER (mp):	10
9 § Svar på fråga 1994/95:156 om avbytartjänsten	10

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 20 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	10
Anf. 21 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	11
Anf. 22 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	11
Anf. 23 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	11
Anf. 24 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	12
Anf. 25 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	12
Anf. 26 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	12
Anf. 27 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	13
Anf. 28 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	13
10 § Svar på fråga 1994/95:157 om miljöpolitiken	13
Anf. 29 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	13
Anf. 30 DAN ERICSSON (kds):.....	14
Anf. 31 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	14
Anf. 32 DAN ERICSSON (kds):.....	15
Anf. 33 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	15
Anf. 34 DAN ERICSSON (kds):.....	15
Anf. 35 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	16
Anf. 36 DAN ERICSSON (kds):.....	16
Anf. 37 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):.....	16
11 § Svar på fråga 1994/95:146 om skärgårdarna	17
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):.....	17
Anf. 39 PÅR NUDER (s):.....	17
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):.....	17
12 § Svar på fråga 1994/95:149 om ändringar i arbetslöshetsersättningen	18
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):.....	18
Anf. 42 DAN ERICSSON (kds):.....	18
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):.....	18
Anf. 44 DAN ERICSSON (kds):.....	19

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):.....	19
Anf. 46 DAN ERICSSON (kds):	20
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):.....	20
Anf. 48 DAN ERICSSON (kds):	20
13 § Svar på fråga 1994/95:100 om de ideella organisationernas ekonomiska förutsättningar	21
Anf. 49 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):.....	21
Anf. 50 BO LUNDGREN (m):	21
Anf. 51 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):.....	22
Anf. 52 BO LUNDGREN (m):	22
Anf. 53 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):.....	22
Anf. 54 BO LUNDGREN (m):	23
Anf. 55 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):.....	23
Anf. 56 BO LUNDGREN (m):	23
14 § Svar på fråga 1994/95:116 om fjällnaturen	24
Anf. 57 Miljöminister ANNA LINDH (s):.....	24
Anf. 58 MICHAEL HAGBERG (s):	24
15 § Svar på fråga 1994/95:148 om Kynnefjäll och högaktivt kärnbränsleavfall.....	24
Anf. 59 Miljöminister ANNA LINDH (s):.....	24
Anf. 60 PER LAGER (mp):	25
Anf. 61 Miljöminister ANNA LINDH (s):.....	25
Anf. 62 PER LAGER (mp):	26
Anf. 63 Miljöminister ANNA LINDH (s):.....	26
16 § Svar på fråga 1994/95:154 om miljöpolitiken	26
Anf. 64 Miljöminister ANNA LINDH (s):.....	26
Anf. 65 EVA ERIKSSON (fp):.....	27
Anf. 66 Miljöminister ANNA LINDH (s):.....	27
Anf. 67 EVA ERIKSSON (fp):.....	28
17 § Svar på fråga 1994/95:133 om kraft- och värmelinjen	28
Anf. 68 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	28
Anf. 69 LENNART BEIJER (v):	29
Anf. 70 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	29
Anf. 71 LENNART BEIJER (v):	29
Anf. 72 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	30
18 § Svar på fråga 1994/95:138 om bolagsbildningen till följd av elmarknadens avreglering.....	30
Anf. 73 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	30
Anf. 74 CONNY SANDHOLM (fp):.....	31

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 75 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):.....	31
Anf. 76 CONNY SANDHOLM (fp):	31
Anf. 77 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):.....	32
Anf. 78 CONNY SANDHOLM (fp):	32
Anf. 79 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):.....	32

**19 § Svar på fråga 1994/95:99 om anslutningen till
Öresundsbron.....32**

Anf. 80 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	32
Anf. 81 KERSTIN WARNERBRING (c):.....	33
Anf. 82 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	33
Anf. 83 KERSTIN WARNERBRING (c):.....	34
Anf. 84 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	34
Anf. 85 KERSTIN WARNERBRING (c):.....	34
Anf. 86 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	35
Anf. 87 KERSTIN WARNERBRING (c):.....	35
Anf. 88 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	35

**20 § Svar på fråga 1994/95:118 om passagerarkontroll på
färjor.....35**

Anf. 89 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	35
Anf. 90 ESKIL ERLANDSSON (c):.....	36
Anf. 91 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	36
Anf. 92 ESKIL ERLANDSSON (c):.....	36

21 § Svar på fråga 1994/95:136 om Arlandabanan 37

Anf. 93 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	37
Anf. 94 SVEN-ÅKE NYGÅRDS (s):.....	37

**22 § Svar på fråga 1994/95:137 om utbyggnad av väg E 6
genom Gohuslän.....37**

Anf. 95 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	37
Anf. 96 LENNART NILSSON (s):	38
Anf. 97 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	38
Anf. 98 LENNART NILSSON (s):	39

23 § Svar på fråga 1994/95:144 om bilregistren 39

Anf. 99 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	39
Anf. 100 GÖTHE KNUTSON (m):	39
Anf. 101 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ...	40
Anf. 102 GÖTHE KNUTSON (m):	40

**24 § Svar på fråga 1994/95:151 om byggandet av
motorvägar 41**

Anf. 103 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	41
Anf. 104 MATS ODELL (kds):	41
Anf. 105 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	42

Anf. 106 MATS ODELL (kds):	42
Anf. 107 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ..	42
Anf. 108 MATS ODELL (kds):	43
Anf. 109 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ..	43
Anf. 110 MATS ODELL (kds):	43
Anf. 111 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s): ..	44
Ajournering	44
Återupptagna förhandlingar	44
25 § Svar på fråga 1994/95:134 om FN:s barnkonvention och asylsökande föräldrar	44
Anf. 112 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	44
Anf. 113 JUAN FONSECA (s):	45
Anf. 114 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	45
Anf. 115 JUAN FONSECA (s):	46
26 § Svar på fråga 1994/95:140 om samarbetet med FN:s flyktingkommissariat	46
Anf. 116 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	46
Anf. 117 ULLA HOFFMANN (v):	46
Anf. 118 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	47
Anf. 119 ULLA HOFFMANN (v):	47
27 § Svar på fråga 1994/95:147 om de kurdiska flyktingarna i Estland	47
Anf. 120 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	47
Anf. 121 ULLA HOFFMANN (v):	48
Anf. 122 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	48
Anf. 123 ULLA HOFFMANN (v):	48
28 § Svar på fråga 1994/95:152 om högskoleplatser för distansstudier	49
Anf. 124 Utbildningsminister CARL THAM (s):	49
Anf. 125 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	49
Anf. 126 Utbildningsminister CARL THAM (s):	50
Anf. 127 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	50
Anf. 128 Utbildningsminister CARL THAM (s):	50
Anf. 129 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	51
29 § Svar på fråga 1994/95:153 om Waldorfseminariet i Kungälv	51
Anf. 130 Utbildningsminister CARL THAM (s):	51
Anf. 131 PER LAGER (mp):	52
Anf. 132 Utbildningsminister CARL THAM (s):	52
Anf. 133 PER LAGER (mp):	52

Prot. 1994/95:27
22 november

Anf. 134 Utbildningsminister CARL THAM (s):.....	53
Anf. 135 PER LAGER (mp):	53
Anf. 136 Utbildningsminister CARL THAM (s):.....	53
30 § Svar på fråga 1994/95:107 om kriminalisering av bruk av dopningsmedel.....	54
Anf. 137 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	54
Anf. 138 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c):	54
Anf. 139 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	55
Anf. 140 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c):	55
Anf. 141 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	55
Anf. 142 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c):	56
Anf. 143 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	56
31 § Svar på fråga 1994/95:108 om val av daghem.....	56
Anf. 144 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	56
Anf. 145 GÖTE JONSSON (m):.....	56
Anf. 146 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	57
Anf. 147 GÖTE JONSSON (m):.....	57
Anf. 148 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	57
Anf. 149 GÖTE JONSSON (m):.....	58
Anf. 150 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	58
Anf. 151 GÖTE JONSSON (m):.....	58
Anf. 152 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	58
32 § Svar på fråga 1994/95:143 om flerbarnstillägget.....	59
Anf. 153 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	59
Anf. 154 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	59
Anf. 155 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	59
Anf. 156 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	59
Anf. 157 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	60
Anf. 158 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	60
Anf. 159 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	60
Anf. 160 CHATRINE PÅLSSON (kds):.....	61
Anf. 161 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	61
33 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förkortad motionstid.....	61
34 § Förnyad bordläggning.....	61
35 § Bordläggning.....	62
36 § Kammaren åtskildes kl. 18.56.....	64

Prot. 1994/95:27
22 november
